

ST. OLAV

Julen 1986

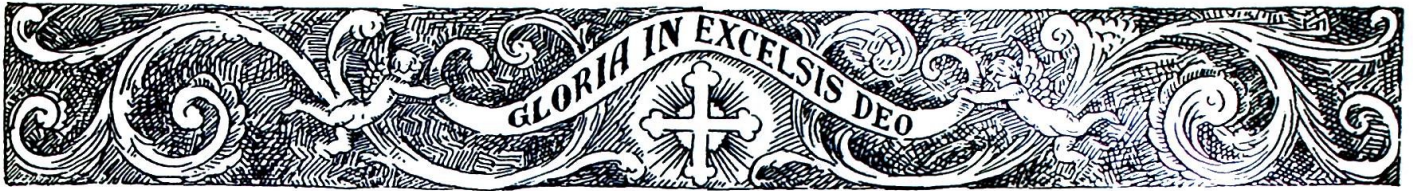
*I dag er deres Frelser født,
her i Davids by . . .*

ST. OLAV

Innhold:

1	Et juledikt	<i>Robert Southwell</i>
3	Jul året rundt?	<i>Unni Klepper Joynt</i>
5	Bønneuken for kristen enhet 1987	
6	Spennende Islandsferd	<i>Lars Roar Langslet</i>
7	Verdensdagen for fred 1987	<i>Fra «Justitia et Pax»</i>
8	Franciskushjelpen 30 år: Ustoppelig nestekjærighet	<i>Knut W. Ruyter</i>
12	Det ringer!!	<i>«Funderius»</i>
13	Tall om kall	
14	Paven mot Amerika	<i>Halvor Moxnes</i>
16	«Innhyllet i kjærighet» av Julien of Norwich	<i>Ellert Dahl</i>
18	Assisi – økumenisk samlingssted i høst	<i>Massimilio Mizzi</i>
20	Irina Ratusjinskaja satt fri	
21	Eventyr og evangelium	<i>Fra redaksjonen</i>

JULEDIKT

av

Robert Southwell S.J. (1561–1595)

1

*Kom til din himmel, du Himmelens hær!
På jord er en himmel for ditt begjær.
Flytt nå din bolig ned til din Gud!
En stall er stedet han valgte seg ut.
Stivnakker holder sin hyllest tilbake.
Engler! Så gi ham det han må forsake.*

*I isnende kulde han hutrer og fryser.
Serafer! vær ilden som luer og lyser.
Over sin ark har han intet tekke.
Må kjerubens vinger hans legem' dekke.
Rafael! tomt er den lilles fat!
Gi du vår unge Tobias mat.*

*Gabriel! vær du hans tjener tro.
Du skaffet ham først på jorden et bo.
Mikael! Stå så vakt ved hans dør.
Kjærlighet bandt ham til kropp så skjør.
Må gratier vugge hans seng så trang,
og engler nynne sin vuggesang.*

*Den samme som tronet med guddomspekt,
ham har Maria til brystet lagt.
Hans lånte svøp bøyer blikket av, –
erkjenn deres konge bak form så lav.
Kom, kyss den krybbe som byr ham ly,
han er vår salighet over sky.*

*En liten gutt, så ny og sped,
skal rive Satans murer ned,
og Helved' ved hans komme synker,
skjønt sårt han seg i kulden ynker,
og for hans svakhets ømme list
dets porter falle skal til sist.*

*Med tårer tar han marken i sin vold.
Et nakent bryst det er hans skjold.
Hans krigergny er barnets skrik,
hans pilregn er et tåreblikk,
hans fanetegn er frost og savn
og usselt kjød hans gangers navn.*

*Hans leir er slått uti et skur.
Hans kringvern er en hullet mur,
et trau hans skyttergrav, en halmstakk lansevakt,
en gjeterflokk hans hele krigermakt.
Men sikker på hans fiendes nederlag
blåser hans engler opp til slag.*

*Min sjel, følg Kristus i hans hær,
og hold deg til hans telter nær.
I krybbens dyp er tryggest ly.
Det lille barn skal vern deg by.
Om du vil smake seirens lønn,
vik aldri fra den himlens sønn!*

Gjendiktet av Ørnulf Ranheimsæter.

Noen bemerkninger fra oversetteren: «Et par ord i oversettelsen begynner muligens å bli fjerne: *Tobias* i strofe 2 henspiller på beretningen i *Tobias'* bok kap. 6, en scene kjent i billedkunsten under navnet *Tobias og engelen*. Og *ganger* i strofe 6 er selvsagt det gamle ord for stridshest.

Oversettelsen er en bearbeidet utgave av en oversettelse jeg laget for *Kimer i klokke* for tyve år siden. Og den som vil vite mer om *Robert Southwell*, henvises til Sigrid Undsets *Etapper* hvor han er utførlig behandlet i et større essay.»

Biskopen av Reykjavik avgått ved døden

Biskopen av Reykjavik, Hinrik Hubert Frehen SMM, døde den 31. oktober i en alder av 69 år. Han ble begravet på kirkegården ved Domkirken i Reykjavik den 7. november.

Biskop Frehen, som var nederlender og Montfortanerpater, ble biskop på Island i 1968, han var hyrde for 1.700 katolikker; katolikkene utgjør 0,7% av landets befolkning. Det finnes 10 katolske prester og 50 ordenssøstre på Island.

KNA

Biskop i Peru ber verden om hjelp

I Peru lider kirken både under geriljaens terror og statens mot-terror. Biskopen av Puno, Y. Barrueto, ber inntrengende om verdens oppmerksomhet. De kristne i hans bispedømme kommer i stadig større vanskeligheter mellom frontene.

2 Unni Klepper Joynt:

JUL ÅRET RUNDT?

Julen varer vel til påske, synger vi optimistisk i den lystige julevise, for så raskt å bli minnet om at «etter julen kommer fasten.» Men i «julekrybbemuséet» utenfor den lille tyske bindingsverksbyen Monschau begynner julen ved midtfastetider: Da pakkes det ut okser og esler, hyrder og konger og annet hellig folk og fe som er kommet reisende fra landsbykirker og katedraler over hele Europa.

Det er nye reisende hvert år, og fra mai til oktober er det julenatt og fryd og glede i hver krok i muséet – nesten.

Det går oppover og oppover fra den gamle ullhandelsbyen Monschau til den lille «Straßendorf» Höfen hvor utstillingen holder til. «Opp til Jerusalem» heter det i evangeliet, mon det også går oppover til Betlehem, og om det var tungt for Maria og Josef og eselet den gangen? Vel oppe på toppen er Monschau med sine gamle, skjeve hus, sine tusenvis av røde geranier og sin lystige lille elv bare som en smal sprekk av en dal langt der nede. Og man forstår snart hvorfor folk her oppe har plantet 4–5 meter høye bøkehekker mot vest – med smal dørsprekk og et vindusgløtt i: Vestavinden feier for full musikk fra det flatere Belgia opp mot høydedragene her syd for Aachen.

Utenfra ser muséet heller beskjedent ut, en samling hvite

og grå skur som mer minner om lagerplass og nødtørft enn om hellig jul. Det skyldes nok at «Krippana», som utstillingene i Höfen kalles, er av ny dato: Det er 10-års-jubileum til neste år. Men stallen i Betlehem var vel heller ikke så innbydende som vi lett gjør den til, og både vismenn og hyrder måtte nok dukke nakken for å få se den store glede. Så vi stiger trøstig inn i Krippanas skur – til julenatt og Betlehem i oktober.

Et sted er en hel landsby i Liguria, med vide marker og nabolandsby langt borte i det fjerne, blitt Betlehem: Maria og Josef og barnet har slått seg ned på torget, like ved der grønnsakhandleren holder til med sine reddikstore kålhoder og sine tomater i perlestørrelse. Rundt omkring lever landsbyen – vasken henger til

tørk tvers over de smale smugene, noen barn leker ved en dam, hundevalper napper etter forbipasserende, folk steller med haveflekken sine. Der borte luftes det tepper på balkongen, og litt lenger nede i gaten skyller en ferm kone storvasken, og bakeren ved torget holder på å ta rykende ferske brød ut av ovnen. Det er ikke mange som tar særlig notis av den lille familien på torget. «Han kom til sine egne og hans egne tok ikke imot ham», var *det* kunstnerens tanke midt i gleden over å forme *sin* by og *sine* mennesker? Eller tenkte han på engelen som sa «jeg forkynner dere en stor glede», og på at «dere» vel ikke bare gjaldt hyrdene den gang, men oss nå, oss her i denne lille landsbyen i Liguria; Jesus er alltid midt iblant oss, og akkurat nå er han der borte på torget . . .

I det tilstøtende bispedømme Ayacucho er minst 7.500 mennesker blitt drept siden 1980, hovedsakelig indianske småbønder. Det skjer under stridighetene mellom venstre-ekstremistene og hærens og politiets antiterror-enheter.

Biskopen bønnfaller den internasjonale offentlighet om å forhindre en gjen-tagelse av denne utvikling i Puno.

KATOLSK ORIENTERING

Kateketcentralen jubilerer

Kateketcentralen i København fyller 20 år i år, leder i alle år har vært pastor Guido Kreienbühl. «Centralen» er det eldste av kateketsentrene i Norden og har hele tiden bokstavelig talt vært «central» for katekesen her nord: en hjelpsom, virksom og vennlig institusjon.

St. Olav gratulerer hjertelig og tilføyer – for den som ikke måtte være klar over det – at her hjemme står Kateketisk Senter (Akersøen, 14, 0177 Oslo 1 – tlf. 20 72 48) til tjeneste med råd og dad både innen voksenkatekese og barne- og ungdomskatekese.

I en «Kastenkrippe» fra Klagenfurt, ca. en og en halv meter bred og en halv meter høy, er Betlehem blitt en bitteliten lysende by midt i et vildt-romantisk fjellandskap: dype kløfter med noen tråder av noen broer over, andre små byer på andre åskammer og topper. Her må man bli ganske liten for å finne barnet i krybben...

Fra en evangelisk kirke i Bonn kommer et åttitalls pilegrimmer på to og på fire vandrende til stallen, små og store familier og grupper, bestemor og bestefar er også med og læreren og skomakeren, alle med glede og forventning i ansiktene: En liten skøyer, som ser ut som en fetter av Karius og Baktus, er klatret opp i et tre som en annen Sakkeus. Her er adstadige sauer og viltre lam, sterke okser og godmodige kuer, her er gjeter og et helt lite orkester, og der står en gjeter med et digert alpehorn! Og en av kongene strever med å få elefanten sin til å komme nærmere stallen, godt at den ikke er proporsjonalt stor med de små 25-centimeters barna, da ville de vel løpt sin vei... «Laget 1980–85 av en pensjonert kammermusiker som oppdaget at han hadde evner

som treskjærer», står det opplysende på plakaten ved siden av. Hvor han må ha strevd og frydet seg over å få spille på treets muligheter, over å få «se» sin kunst, ikke bare la den stige som toner mot himmelen. Og så velsignet at han fikk noen år som pensjonist...

«Man tager hvad man haver,» heter det i gamle kokebøker, og ordene gjelder også for den som vil lage en julekrybbe. I Russland har man bl.a. mais, og så lager man julens evangelium av mais: Tryller figurene frem av tørkede blader og tar kolbene til hjelp for å få riktig

Økumenisk salmebok i Sverige

Etter mange års diskusjoner ser det nå ut til at Sverige skal få en økumenisk salmebok. Den vil kunne brukes av alle kristne og vil – når den kommer ut – inneholde 325 vanlig salmer. Hvert kirkesamfunn vil få tilføye de salmene som er typiske etter deres tradisjon.

I løpet av 1987 vil Sveriges Radio spille en ny salme hver morgen, slik at alle svensker kan få anledning til å høre dem. NØP

4

lubne får. I Polen, nærmere bestemt i Krakow, samler man på «sølvpapir» og papp, ståltråd og tynne trelister, papirbiter i lysende farger og andre nyttige ting, og når adventstiden begynner – og kanskje også i god tid før det – setter man seg til med alle sine skatter og bygger miniatyrer av den gamle bys arkitektoniske perler, helst av Mariakirken. Og når julen kommer, er modellen eller «szopka» som den kalles, ferdig – med spir og tårn og alle detaljer, den skinner i alle de sølvpapirfarger man har kunnet skaffe. Og skal det være riktig fint, har man samlet ledninger og bittesmå pærer også, så det blir lys i alle vinduer. Og ganske som i den store Mariakirken, åpner dørene under den store klokken seg, og vi er i Betlehem . . . igjen.

En kunstner som er spesielt innbudt til å sende et verk til utstillingen i år, har laget sin krybbe av skrot og skrap, av «Wegwerfmaterial»: gamle spiker og blikkbokser, tøybiter, glasskår og kartong. Fantasi-fullt på sin måte, om enn ikke så vakkert. Skjønt hvem kan stå for en flokk grå stålullsauer? Føler vi oss ikke selv rett som

Taizé-møte i London

Grunnleggeren av det økumeniske kloster i Taizé (Frankrike), frater Roger, har opplyst at årets europeiske møte vil finne sted i London i slutten av desember. Taizé-kommuniteten arrangerer hvert år et stort europeisk møte. Man regner med at om lag 20.000 unge mennesker fra hele verden vil være tilstede ved møtet i London.

CATHOLIC HERALD

Hurra for organisten

Det er Søndagsbladet i Trondheim som roper hurra for organisten Helge Hogstad: «Endelig har St. Olav menighet igjen fått en organist . . . Det er et privilegium for en katolsk menighet å få en profesjonell kirkemusiker i sin midte, og vi gleder oss over hva Helge Hogstad kan gi oss av inspirasjon i den liturgiske musikken.»

det er både grå og rufsete i kanten? Og en «søppelkrybbe» er tankevekkende i vår vestlige bruk-og-kast-verden: Det er ikke bare ting vi kaster – og forkaster – uten å forsøke om de kanskje kunne brukes til noe likevel . . . ha verdi

En annen innbudt kunstner, Bertha Hals, har laget en «tornekrybbe»: Den hellige families tilholdssted er en «stall» der hjørnestolpene er rakettvåpen og taket en tornekrone. Den tynne kappen Josef holder over Maria og barnet gir ikke særlig ly. Det er altså de kår vi byr både Gud og

mennesker i dag, har vi intet lært av tornekronen? Er Frelseren blitt ondskapens fange? Og hvor er englene og julegleden blitt av? Vi blir stående foran tornekrybben lenger enn vi egentlig vil, for å ta inn over oss en virkelighet vi helst vil slippe å tenke på. Og for å søke, sammen med kunstneren, etter et svar.

Ved siden av «tornekrybben» finner vi «den verdsliggjorte jul», også av Bertha Hals: en glassmonter smekkefull av spennende pakker i muntert papir. Det er såvidt en forskremt liten hellig familie

Vatikanet og Den tredje verden

Fra pålitelig hold i Roma blir det meldt at Vatikanet forbereder et nytt dokument angående Den tredje verdens gjeldsbyrder. Dokumentet vil oppfordre til et moratorium (utsettelse av gjeldsbetaling) for de fattige land. Det er den pavelige kommisjon for rettferd og fred som står bak initiativet. CATHOLIC HERALD

Kritisk kirke i Venezuela

Venezuelas katolske biskoper har i et dokument kommet med kraftig kritikk av samfunnsforholdene i landet. Dokumentet har tittelen «Tro, leve, forkynne evangeliet.» Biskopene skisserer der – også som et svar på pavens oppfordring om ny-evangelisering av Latin-Amerika – sin pastoralplan fram til 1992.

Biskopene vil i de nærmeste år legge det pastorale tyngdepunkt i arbeidet for de fattige og for evangeliets verdier. Følgende områder skal prioriteres høyest: familie, ungdomspastoral, innsats for et nytt samfunn og arbeidet for å kalle flere til prestetjeneste og til ordensliv. KATOLSK ORIENTERING

får plass nederst i det ene hjørnet...

Og en tålmodig sjel med sans både for de små ting og for de enda mindre har fått plass til Josef, Maria og barnet i et valnøttskall...

Her er Jesusbarn av voks og av leire, av ull og av tre, her er silke og fløyel, strie og busserullstoff, her er opprømte hyrder og fromme engler, larmende barn og stille små lam, hverdagsmennesker og fyrster. Men først og fremst er her tro – og troens uuttømmelige fantasi.

Det går både en og to timer før vi dukker ut av Krippanas julenatt til høstkvalden utenfor. Og tankene blir lenge igjen der inne hos en stille hverdags-Maria med bøyet hode og med en kappe av grovt tøy i himmeldronningblått, og hos hennes Josef som står der og ikke riktig vet hvor han skal gjøre av de store hendene sine i denne hellige stund da barnet er født og all engstelsen er over...

Vinden rusker kaldt i de glisne bøkehekkene og leker med brune og gyldne blad bortover veien. Det kjennes at det går mot vinter og jul: Betlehem er ikke langt borte.●

Bønneuken for kristen enhet 1987:

FORENET I KRISTUS – EN NY SKAPNING

Forenet i Kristus – en ny skapning. Det er overskriften for den felleskirkelige bønneuken for kristen enhet 1987. Dette er en bønneuke som har vært feiret over hele verden i tiden 18. til 25. januar siden 1908. I 1967–68 kom organiseringen av bønneuken inn i fastere former da det ble etablert et intimt samarbeid mellom Den katolske kirkes «Sekretariat for kristen enhet» og Kirkenes Verdensråds Kommissjon for «Faith and Order».

Det er Det britiske kirkerådets «faste kommisjon for enhet i bønningen» som har laget utkastet til Bønneuken 1987. Hovedtemaet er hentet fra Paulus' annet brev til Korintierne, kapittel fem, vers 17 til kapittel seks, vers 4a. De åtte dagene har fått følgende tekster:

1. Forenet med Kristus er man en ny skapning.
2. Gjennom Kristus har Gud forsonet verden med seg.
3. På Kristi vegne ber vi: La dere forlike med Gud.
4. Gud har gjort Kristus til soner for oss.
5. For at vi i Ham skulle bli ett med Guds rettferd.
6. Ta ikke imot Guds nåde til ingen nytte.
7. Nå er tiden inne, nå er frelsens dag.
8. La oss vise oss i all vår ferd som Guds tjenere.

En undersøkelse fra 1984 viser at Bønneuken sprer seg i takt med den økumeniske bevegelse. Hvor økumenikken ikke har noen plass i den pastorale omsorg, finnes der også liten anstrengelse for Bønneuken. Andre steder er det gitt uttrykk for at det økumeniske arbeidet går tregt, og at man behøver nye arbeidsformer. Tendensen er også at man ønsker å gjøre uken til en tid for felles bønn og ikke bare til en uke med mer intens gjensidig informasjonsvirksomhet. (NØP)

TIL ALLE SOM ER INTERESSERT I KATOLSK PEDAGOGIKK:

Det vil bli stiftet et katolsk pedagogikklag. Konstituerende generalforsamling blir avholdt 24/1–87 i Oslo.

Påmelding sendes til:
Berit Müller, Det kateketiske senter, Akersveien 14, 0177 Oslo 1.

Saligkåring av nigeriansk munk?

I forbindelse med at saligkåringssprosessen for den nigerianske prest og cisterciensermunk Cyprian Tansi er innledet, ble hans jordiske levninger tidligere i år overført fra kirkegården ved Mount St. Bernard Abbey i England til prestenes kirkegård ved Onitsha-katedralen i Ni-

geria.

Father Cyprian, som var født i 1903, var sekularprest i 12 år før han gikk inn i cistercienserklosteret Mount St. Bernard i 1950. Som sognegeistlig var han en virkelig modig predikant, og han ble kjent for sine lederegenskaper, sin omtanke, vennlighet og selvpoppofrelse.

BRIEFING

«Jesu eget språk»

Arbeiderbladet har hatt en samtale med Tim Johnson, Demokratenes kandidat til Dakotas plass i Representanthuset i Washington. «Besteforeldrene mine kom fra Norge», forteller Johnson. Bestefar lærte seg engelsk og ble prest i det nye

Det begynte
i skolebiblioteket
på Jæren.

Her var det
at lærerinnen
en vakker dag
skulle klatre opp
etter en bok
på øverste hylle
til sin
leseglade elev
Kjell Arild Pollestad,
og så fulgte
det i farten
med en annen bok,
som falt ned
og ble liggende
på gulvet.

Det var en oversettelse av noen islandske sagaer. Og nettopp fordi lærerinnen mente den ikke var særlig spennende, kanskje i vanskeligste laget for et barn, vakte den guttens nyfikne interesse.

Med dette lille litterære syndefall begynte egentlig den Islandsferden som Kjell Arild Pollestad skriver om. For første gang satte han tennene i

voksen frukt – og fortsatte med det siden. Leserne har all grunn til å sende takknemlige tanker til lærerinnen.

For dette er blitt en spennende og festlig bok – en av de avgjort mest lesverdige i årets bokhøst. Den handler om en reise i vår tids Island, og spenner ut et vidt lerret med landskaper, byer og småsteder, mennesker med like sterk profil som det landet de tilhører. Men vel så meget handler den om en reise i historien – der hele Islands saga fra landnåmstiden til idag rulles ut, ikke minst gjennom en serie mesterlige portretter av ledende skikkelser i landets historie, og med sin naturlige avrundning i de livfulle intervjuene med de to mest kjente islendinger idag, Vigdís Finnbogadóttir og Halldór Laxness.

Denne sammenknyttingen av fortid og nutid, til én tett og farverik vev, er i seg selv typisk islandsk – for det er vel ikke i dagens Europa noe annet land der den historiske bevissthet er så sterk og levende. Men renningene i veven er samtidig sporet etter en reise i sinnet, som kanskje er den *egentlige* Islandsferden, den indre reiseringen i beretningen.

Som Pollestad selv uttrykker det:

«Faktum er at min draging mot det islandske bunner i et slags kulturelt ubehag, som opprinnelig nok var barnslig og ubevisst, men som med årene har modnet til bevissthet. Min kjærlighet til Island er i slekt med min kjærlighet til Rom – det er to sider av samme sak. Det hele dreier seg om røtter, om den følelse av forankring og tilhørighet i tilværelsen som gir livet mening og fylde. Det er ikke snakk om å vende tilbake til middelalderen, men å leve i nåtiden med en klangbunn i det klassiske, det ypperste fra fortiden . . . På samme måte som jeg måtte til Rom for å gjenfinne den opprinnelige kristendom, ble Islandsferden en nødvendig vei tilbake til de hjemlige nordiske røtter.»

Kjell Arild Pollestad er en uovertruffen reisefører! Jeg holder ham uten tvil for å være en av våre beste skribenter idag. Han skriver levende og ledig, med stor sproglig oppfinnsomhet og en gylden humor som stadig gir en støt av glede. Hans fryd ved å oppdage nye ting smitter over på stilen – og ertelysten stikker frem i underfundig formuleringkunst. Med litt større frihet i forhold til akademiske setningsmønstre vil han bli

landet. Men det hendte han glemte seg og snakket norsk på prekestolen. Under en gudstjeneste kom han i skade for å lese Fadervår på norsk. Etterpå kom en eldre dame bort til ham og sa: «Pastor, det var gildt å høre Fadervår på Jesu eget språk»

Anklager staten

Erkebiskop Philippi Nguyen Kim Dien av Hue anklager – i et brev offentliggjort i Paris for en tid siden – den vietnamesiske regjering for å nekte ham hans rett som borger og som biskop: Regjeringen nektet både ham og de

øvrige vietnamesiske biskoper å reise til Roma for «ad limina» visitt hos paven. Erkebiskopen ber i brevet regjeringen om at to nonner som er anklaget for spionasje, «raskt må bli frikjent fra alle falske anklager og jå sin frihet tilbake.»

ORIGINS

ISLANDSFERD

7

enda et hakk bedre, om mulig – men den friheten kommer gjerne med årene, og dem har han ennå merkverdig få av.

Det suverene grep i denne boken er at vi hele veien opplever den som en lystreise og leser raskt videre, enda han underveis smugler inn et stort og tildels vanskelig historisk stoff. Det er først ved veis ende at man for alvor oppdager hvor lærd boken er, hvor omfattende kunnskaper den bygger på. Men alt dette har forfatteren klart å støpe inn i sin reiseberetning, slik at den blir et desto rikere helhetsbilde av et Island der fortid og nutid er smeltet sammen. Det slår en at bare slik kan emnet komme til sin rett. Men det er et pedagogisk mesterstykke. Den underfundige kåsøren loser oss like ubesværet gjennom disse delene av reisen, og gjør også dem underholdende i beste forstand.

Enhver som kjenner Island fra egne besøk, vil føle intense gjensynsgleder – og får utdypet sin forståelse av hvorfor dette landet griper en så sterkt. Andre, som ennå ikke har vært der, vil få like intense ønsker om å følge i forfatterens fotspor – med hans bok som en uunnværlighet i bagasjen.

Det uskyldige syndefallet i

skolebiblioteket har altså båret frukt – sågar av første sortering, for å bruke Gartnerhallens terminologi. Den er både velsmakende og vitaminrik, egnet som sikringskost i mørketider. Og la det være

sagt enda engang: Få, om noen, skriver bedre norsk i dagens Norge.

Kjell Arild Pollestad:
Min Islandsferd.
Cappelen 1986.

VERDENSDAGEN FOR FRED 1987

Temaet for pavens budskap i anledning den 20. Verdensdag for fred som markeres 1. januar 1987, blir «Nøkler til fred», heter det i en melding fra kardinal Roger Etchegaray, formann i den pavelig kommisjon Justitia et Pax. I meldingen minner kardinalen om at tyve år etter utgivelsen av encyklikaen *Populorum Progressio* av Paul VI (norsk overs. *Om folkenes utvikling*, St. Olav Forlag, 1967) er menneskenes utvikling fortsatt et påtrengende problem som fortjener å bli satt under lupen nok en gang. «I dag finnes det nye problemer og utfordringer, nye midler og teknologier og endrede forhold som må tas i betraktning når man snakker om utvikling. Hvis utvikling betraktes i denne sammenheng, kan den sees på som nøkler til fred.»

Et sentralt ord i all tale om fred og om utvikling er *solidaritet*, noe som ble understreket i *Populorum Progressio*, og som paven gjorde til et hovedpoeng i sitt budskap ved fredsdagen i fjor. «Det finnes en del områder hvor utvikling og solidaritet kan bidra til fredens sak,» skriver kardinal Etchegaray, «det uløste problemet om flykningene, internasjonalt sam-

arbeid om gjeldskrisen i mange land, de grunnleggende årsaker til terrorisme, økonomisk, sosial og politisk utbytting, hvis ofre er de svake. Alt dette forplikter oss til å arbeide for folkenes utvikling med en innstilling preget av solidaritet. Selv om dette prinsippet, som står sentralt i katolsk sosiallære, er blitt referert til i mange sammenhenger og for løsningen av mange problemer, har dets spesifikke anvendelse når det gjelder arbeidet for fred, en fred som vår verden så sårt trenger, først kommet til uttrykk i de senere års budskap for Verdensdagen for fred når paven har talt om betydningen av sosial rettferdighet.

Budskapet for 1987 vil konkretisere begrepet utvikling og hva det må innebære i 1980-årene, og det vil ta for seg de 'elementer' som fremmer solidariteten i dag, vil ta for seg de nøkler til fred som venter på å bli tatt i bruk av mennesker av god vilje som søker en bedre fred for jordens folk.»

I Oslo Katolske Bispedømme vil Verdensdagen for fred bli markert den 25. januar.

Grunnsykdommen i vårt samfunn

Jeg har opplevd noe overraskende, sier Eivind Willoch, prest ved Ammerud-hjemmet i Oslo. «Livet kjennes ofte mest nært, mest virkelig – når døden er nærmest. Alle hverdagssystemene, alt det vi til vanlig er opptatt av, glir til side som et slør. Det VIRKELIGE kommer til syne. Det kan skje i sykerommet, men også i møte med de pårørende etterpå . . .

Vi er nær sårheten over alle de misbrukte mulighetene, smerten over det uunngåelige, over selve livets vilkår. Vi blir skilt fra hverandre, ingen nærhet varer lenger enn hit – til grensen.

Når dette kjennes sårt og vanskelig i dødens nærhet, kan det ha sammenheng med at vi så ofte har opplevd slikt i livet ellers. Jeg tror det er selve grunnsykdommen i samfunnet vårt. Mennesker kommer på stadig større avstand fra hverandre . . .

Jeg har en drøm, sier Eivind Willoch: Vi må finne måter der vi kan motvirke splittelsen. Nå vet jeg av erfaring at det ikke er noen idyll å arbeide fram fellesskap. Det innebærer forpliktelser, kriser og hardt arbeid. Men jeg ser ingen annen vei: Vi må velge hverandre. Velge menneskene, på godt og vondt – våge å bry oss om og med hverandre!

Fra Bymisjonæren,
informasjonsblad for «Kirkens Bymisjon»

Det begynte med en idé og en liten gruppe pionerer. I dag er *Franciskushjelpen*, som fremdeles ledes av stifteren og ildsjelen *Brita Paus*, en etablert, anerkjent og uunnværlig del av nødhjelp og medmenneskelig omsorg i Oslo-området.

30-årsfeiringen den 12. november omfattet både takkegudstjeneste og festlunsj, og hyllest og heder fra biskop og ordfører, sosialetat og andre samarbeidspartnere.

I sin festtale gav pater Knut W. Ruyter en oversikt over Franciskushjelpens historie, en «historie» om en utrettelig ildsjel og om ustoppelig nestekjærlighet.

Det er ikke få som er blitt forvirret av navnet. Noen har ment det må skjule «noe relli-øst,» mens andre rett og slett kaller den for Friskushjelpen. På en måte er jo begge deler riktige. Franciskushjelpen har hentet sin inspirasjon fra den fransiskanske ånd, samtidig som Franciskushjelpen jo består av en stor gruppe friskus'er, som virkelig trår til i omsorgen for eldre og syke, med stor personlig innsats.

Men selve navnet stammer altså fra en av Kirkens mest beundrede helgener: Frans av Assisi, som levet rundt 1200-tallet. Han kom selv fra en styrtrik familie, drømte om å bli æret som ridder, og var

pikenes jens i festlig lag. Men hans møte med krigens grusomme ansikt på slagmarken i Collestrado, hans møte med fattigdom og sult i egnene omkring Assisi, hans møte med Gud på ensomme steder, hans møte med de spedalske – den tids utstøtte – førte til at han brøt over tvert med sin bakgrunn og viet seg til en enkel livsform i tjeneste for de aller svakeste av sine medmennesker. Frans og hans følgesvenner pleiet spedalske i deres atskilte lasaretter. Dette åpne øyet for medmenneskers nød og lidelse har kjennetegnet meget av fransiskanernes arbeid og tjeneste.

På 1920-tallet kom også noen

slike brødre tilbake til Norge, og tidlig på 30-tallet slo de seg ned i Urtegaten på Oslo østkant, med ansvar for en liten menighet, og med stadige forespørsler om hjelp fra et nabolag som kjente den sosiale elendighet på kroppen. Det er inn i denne situasjon Brita Paus kommer, da hun konverterte til den katolske kirke i 1950. Her traff hun bl.a. pater Notenboom, som hun selv omtaler som «en inspirerende fyr» – og senere pater Arno og pater Castricum. Hun ble begeistret for den fransiskanske ånd og ønsket å gjøre noe konkret for medmennesker i nød.

Dette ga støtet til 1. fase i Franciskushjelpens historie. Brita Paus var med på å danne en damegruppe sammen med noen få andre pionerer, som Karen Sundt, Ingrid Arnesen og Gerta Klepper; de kom sammen til messe kl. 10 på onsdager. Der ble idéen til Franciskushjelpen født. Fransiskanerne, som menigheten, kunne hver dag se hvordan livet artet seg for de fattigste nederst i smugene. Den gang var det kummerlige forhold i Urtegt. – eller i «urtepotta» som det het på folkemunne. I november 1956 ble det sendt ut et opprop til samtlige katolik-

Ord . . ord . . ord!

«Jeg tenker ofte på at de ti bud består av ca. 250 ord, Grunnloven av rundt 500 ord, mens jeg nylig fikk meg forelagt Forskrifter for import av karameller som inneholdt 25.911 ord.»

Det er vår nåværende justisminister Helen Bøsterud som uttaler dette, og vi har hentet sitatet fra «Kirke og Kultur.»

Glem ikke pasienten

I vår tid er medisinsk diagnostisering og behandling i stigende grad «apparat-medisin», og det er viktig at vi ikke glemmer pasienten midt i de utallige muligheter vi har rent teknisk, hevdet professor Wolfgang Jacob ved Universi-

tetet i Heidelberg nylig under en sykehus-kongress i Osnabrück. Ikke alle undersøkelsesmetoder tjener ubetinget pasientens beste, og man må vokte seg for å la pasienten bli offer for unødvendige undersøkelsesmetoder. KNA

NESTEKJÆRLIGHET

9

ker i Oslo-området. Formålet var «å hjelpe dem som trenger det og aktivisere de troende i nestekjærlighet.» Oppropet fikk en fantastisk respons: over 100 frivillige meldte seg.

I de første årene ydet disse frivillige akutt hjelp i hjemmene, ordnet med barnevakt for unge familier og et familierådgivningskontor. Alt ble gjort uten betaling; ikke ett øre ble brukt på driftsomkostninger. Således fantes det heller ikke noe regnskap. Disse frivillige avdekket enorme sosiale behov og kom inn i hjem som var bunnløst elendige og alkoholisert. Disse forhold opprørte pionerene. Desto mer man så, desto større ble oppgavene. Samtidig ble det imidlertid vanskeligere å få tak i frivillige. Barnevaktjenesten og familierådgivningen svant bort, mens innsatsen i hjem hvor det var akutt nød, ble stadig større.

Denne første fase var kjennetegnet av at Franciskushjelpen var utelukkende katolsk, selv om den ikke var en menighetsvirksomhet, og den hjalp alle, uansett. Og det er i slutten av denne fase at kampviljen våkner for alvor i Franciskushjelpen – i en tid som falt sammen med at den flyttet inn

i nye lokaler her på Enerhaugen.

Vinteren 1966/67 var en nødvinter, hvor Franciskushjelpen fikk stadig nye henvendelser om hjelp, men ikke var istand til å møte utfordringene fullt ut på grunn av mangel på frivillige, og fordi de fikk stadig mer alvorlige problemer inn på livet. Dette førte til at Franciskushjelpen henvendte seg til Husmorforbudet og Ruth Holm for å kunne rekruttere nye frivillige. Flere frivillige kom, samtidig som Frimurerløsjen tro støttende til med økonomisk dekning for en lønnet sykepleierstilling og anskaffelse av bil. Det betød at F. hj. kunne påta seg vanskeligere oppgaver og møte nye behov. Støtten fra Frimurerløsjen er holdt ved like fram til i dag.

Denne periode er kanskje den mest spennende fase i F. hj.s historie. F. hj. gikk ut og sloss for bedre å kunne hjelpe eldre og syke i nødssituasjoner. Oslo var preget av en prekært dårlig sykehussituasjon som gjorde det umulig å få øyeblikkelig hjelp, samtidig som hjemmehjelpen var dårlig utbygget. Kritikken mot det sosiale hjelpeapparat var formidabel. Brita Paus hevdet i

1966 at «hele det sosiale apparat svever noen alen over jorden», og at den nød og elendighet som Franciskushjelpen så hver dag, ble en teori før den nådde fram til toppen i sosialapparatet.

Tidlig i 1968 tok Franciskushjelpen initiativ til å danne et utvalg til videreutvikling av hjemmehjelpen sammen med representanter for andre sosiale organisasjoner i Oslo. I årene mellom 1968 og 1973 ble det lagt sterkt press på Sosialstyret og kommunale myndigheter ved gjentatte brev og felles møter, ved artikler i Oslo-pressen og pressekonferanser. I et intervju i 1971 sa Brita Paus at «det som gjør oss så fortvilet og får oss til å gjøre opprør, er at det er de fattigste og sykeste av de eldre som rammes.» Programerklæringen lå ikke langt borte: «Det vi vil til livs, er det mangelfulle og hårreisende systemet.»

Mange og lignende nødros ble sendt ut i flere år, men i de årene har nok Franciskushjelpen og andre følt at å få gjort noe med hjemmehjelpsordningen i Oslo Kommune var som å rope i ørkenen etter svar. Jeg har også latt meg fortelle at det blant kommunale myndigheter var meget stor skepsis og tvil hvorvidt en reli-

Kristne normer står sterkt i Norge

Til tross for at bare 160.000 nordmenn går til gudstjeneste så ofte som en gang i uka, står kristne verdier sterkt i befolkningen. Åtte av ti nordmenn sier at kristendommen er viktig for normer og verdier i samfunnet.

Noe av det viktigste som er klarlagt ved Menighetsfakultetets forskningspro-

sjekt, er at det finnes svært mye privat religiøsitet blant folk, sier førstelektor Tor Johan S. Grevbo til avisa Dagen.

Foreløpig er det bare hovedtallene som er offentliggjort fra den meget omfattende undersøkelsen Norges Markedsdata har gjennomført, og som danner grunnlaget for et stort forskningsprosjekt. Undersøkelsen viser også at halvparten av den norske befolkning føler

seg ikke hjemme i kristne forsamlinger. Dette gjelder i like høy grad de som identifiserer seg med innholdet i den kristne tro, som de som ikke gjør det. Man har altfor ensidig knyttet fortvilelsen over at en såpass liten del av befolkningen oppsøker kirker og bedehus til at folk flest avviser budskapet eller har mistet all interesse for det som skjer der, er Vårt Lands kommentar.

10

gjørs organisasjon kunne gjøre en profesjonell jobb. Men Franciskushjelpen og utvalget jobbet ufortrødent videre. Av og til måtte de gå til Dagbladet for i det hele tatt å få svar fra Oslo Kommune, men da kom det også prompte dagen etter!

De politiske endringer begynte å ta form da Eldrid Nordbø ble kommunalråd for helse- og sosialpolitikken i 1972. Og Franciskushjelpen og utvalget sendte inn kommentarer til innstillingen om hjemmesykepleien og hjemmehjelpen. Etter fem års strev ble deres bestrebelser kronet med hell. Mange av de idéer F. hj. hadde kjempet for, gikk inn i de nye planene for Oslo.

I og med opprettelsen av *Nødhjelpen* innledes den 3. fase i F. hj.s historie. Den bygget på «Beredskapsplan for hjelp til akutt syke i Oslo når sykehusplass ikke kan skaffes.» Det ble da innledet et formelt samarbeid med Oslo Kommune. *Nødhjelpen* drives av Franciskushjelpen i et organisert samarbeid med Oslo legevakt og Falken redningskorps. Den fungerer også i dag på samme måte som planen la opp til for 13 år siden. *Nødhjelpen* fungerer som en akuthjelp i begrenset tid, inntil det kan skaffes sykehusplass eller den

Brita Paus, Franciskushjelpens leder gjennom 30 år: ildsjel med visjoner og bakkekontakt!

Kjeeper i hjulene

Den brasilianske biofysikeren Carlos Chagas, som er president for Det pavelige vitenskapsakademi, sa etter toppmøtet på Island at USAs strategiske forsvarsprogram (SDI) er «kjeeper i hjulene for nedrustningsprosessen.» Men han la til at det var oppmuntrende at begge parter hadde vist vilje til å fortsette forhandlingene.

Chagas, som også tidligere har kritisert SDI, mener at systemet «ikke vil

fungere. Det vil snarere tvinge fram motstanderens forsvarsstyrke.» Han er også bekymret over de vitenskapsmenn som bidrar til militær forskning som SDI; de risikerer å bli ofre for militærindustriens verdier. «En ekte vitenskapsmann vil aldri selge sin sjel,» sa Chagas, som undertreket at Det pavelige vitenskapsakademi bl.a. har til oppgave å gi uttrykk for «de etiske og moralske aspekter forbundet med vitenskapelig forskning.»

ORIGINS

Klar uttalelse om kirkenes fredsengasjement

Det har vakt glede på mange hold – men også en viss skepsis hos enkelte – at Kirkemøtet i Den norske kirke denne gang kom med en klar uttalelse om kirkenes fredsengasjement, der de moralske premisser ble klart trukket opp: Det må finnes et annet grunnlag for fred enn en opprustning som setter hele menneskehetens eksistens i fare!

11

ordinære hjemmesykepleien kan overta. Legevakten henviser pasienter til Franciskus-hjelpen, og Falken har telefonvakt døgnet rundt og står til tjeneste, med all nødvendig kjøring. Omfanget av dette arbeidet har vokst fra år til år. I 1985 ble 939 pasienter tatt vare på av Nødhjelpen, av en stor stab dyktige pleiere og husmødre. Regnskapet for 1985 viste 8 millioner som ble finansiert av Oslo Kommune *in toto*. F. hj. administrerer fortsatt denne ordning, disponerer over en stor stab, har den totale omsorg for pasientene og står parat til utrykning i alle døgnets timer. Hva dette arbeidet har betydd over de siste 13 år, kan knapt verdsettes i kroner og øre.

Men for Franciskus-hjelpen stoppet ikke arbeidet med dette. Behovene endres, når forhold forbedres. Så i 1976 gikk den inn i sin fjerde fase: omsorgen for de terminalt syke. Det ble stilt spørsmålstegn ved hvorfor så mange måtte dø på sykehus, og det ble etterhvert erkjent at forholdet til døende pasienter og deres pårørende har vært en av de store forsømmelser innen vårt helsevesen. Etter henvendelsen fra Radiumhospitalets helsepersonell takket F. hj. ja til å

sette i gang en egen omsorgstjeneste for de døende. Denne omsorgen er i dag en integrert del av Nødhjelpen. Hensikten er å gi dem som ønsker det, anledning til å tilbringe den siste tiden i eget hjem. Det er imidlertid en forutsetning at også de pårørende ønsker det og vil påta seg den daglige pleien av pasienten med hjelp og støtte fra Franciskus-hjelpen. Dette arbeidet har øket veldig i omfang i de siste ti år. Nye stillinger ble opprettet, F. hj. fikk innsyn og trening ved St. Christopher's Hospital i London, bl.a. når det gjelder smertestillende behandling. Halvparten av alle pasientene som F. hj. i dag tar omsorg for, er terminalt syke. Så sant det overhodet er mulig, sier F. h. aldri nei til forespørsel fra sykehus, pårørende eller andre. Ansvarshavende sykepleier oppsøker hjemmet, og i et åpent samarbeid tilrettelegges omsorgen og pleien. Når som helst på døgnet kan de få besøk og hjelp til medisiner og pleie og stell. Omsorgen skjer også i nært samarbeid med sykehus eller med F. hj. tilsynslege, Bernhard Paus. Denne omsorgen har medført meget og gitt arbeidet en ny dimensjon og et nytt innhold. Også for denne tjeneste mottar F. hj.

helt nødvendige midler fra Oslo Kommune, samt støtte fra Landsforeningen mot kreft og store gaver fra velgjørere, som har gjort det mulig for F. hj. stadig å yte mer og anskaffe kostbart utstyr, samt ta bedre vare på alle de uvurderlige pleiere.

Idéer, engasjement og pågangsmot har aldri vært mangelfullt i Franciskus-hjelpen, så når de denne høsten runder 30 år, er grunnstenen lagt til den femte fase i dens arbeid, og det er *sorgtjenesten*. Behovet for denne tjenesten har vokst ut av omsorgen for de terminalt syke og erfaringer som viser at mange har vanskelig for å sørge eller komme gjennom sorgen. I samarbeid med Kirkenes Bymisjon – og med økonomisk støtte fra Landsforeningen mot kreft og Oslo Kommune – har *sorgtjenesten* allerede fått en daglig ledelse, og om kort tid vil en konsulentgruppe av fagfolk opprettes, frivillige skal utdannes som sosialkontakter for den enkelte sørgende. Tjenestens primære oppgave vil være å gi støtte og hjelp til å bearbeide sorg på en naturlig måte. Sekundært å gi hjelp til løsning av praktiske problemer, enn videre formidle sjelesørgerisk eller psykologisk

STOPP DISKRIMINERING

Paven har oppfordret alle regjeringer til å unngå enhver form for diskriminering av innvandrere. Man bør i stedet be- gunstige en politikk som går inn for å føre familier sammen, som garanterer boliger, skolegang og et rimelig utkomme.

Paven understreker at en rettsstat må sørge for en lovfestet ensartet behandling av sine borgere og sikre alle grunnleggende rettigheter. KAT. ORIENTERING

Færre bispedømmer i Italia

Vatikanet har nylig besluttet å skjære ned på antall italienske bispedømmer med 97. For tiden er det i Italia 325 bispedømmer.

Katolikken i de berørte områder er nå så forarget at de har truet med å mar-

sjere til Roma og legge saken fram for paven. Men Vatikanet vil neppe gå tilbake på sitt vedtak om å strømlinje og forenkle strukturen i Kirken i Italia. Vatikanets bispesekretariat har til nå brukt 20 år på sitt arbeid.

CATHOLIC HERALD

Det ringer!

hjelp hvor det skulle vise seg nødvendig.

I de siste tredve år er det få frivillige organisasjoner som har sett så mye nød og elendighet som Franciskushjelpen. Men den har ikke bare avdekket store sosiale og menneskelige behov, men den har også gjort noe konkret i tjeneste for de aller svakeste i samfunnet. Og den har hjulpet politikere og myndigheter til å se hvilke uverdige forhold syke og eldre lever under. Det har skjedd en markant sosial forbedring i de siste 13 år – og Franciskus- hjelpens oppgaver har dermed også endret seg etterhvert som nye behov har vokst fram.

Til tross for at Franciskus- hjelpen «må værre i kontakt med no' relli'øst» – så har den bevist til fulle at den kan gjøre en profesjonell jobb, og det til gagns. Kanskje skyldes det nettopp dens katolske og fransiskanske røtter, som knytter den til en århundrelang tradisjon i tjeneste for de svakeste og fattigste. Den har aldri vært inspirert av ønske om å drive proselyttvirksomhet, men av den fransiskanske ånd – en ånd som maner til samarbeid med alle mennesker av god vilje og til stadig større medmenneskelighet.

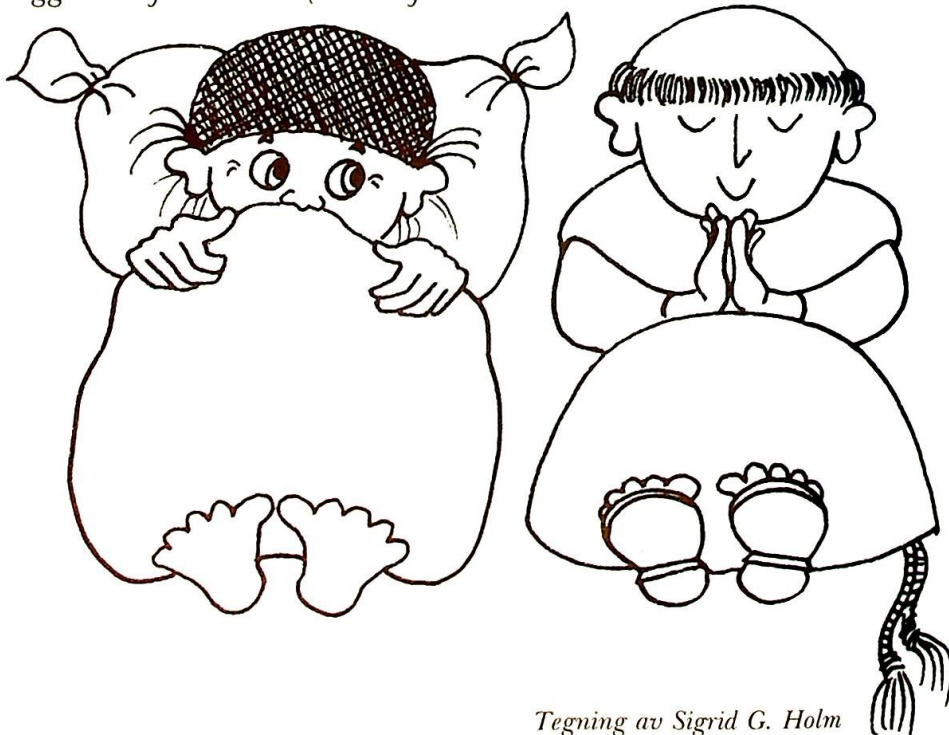
Knut W. Ruyter ●

*T*elefonen ringer i klosteret. Kl. er 01.30. Fra en dyp søvn svarer en av patrene. – St. Hallvard kirke, vær så god. – Hvasfforno'. – St. Hallvard kirke. – Faen også, jeg sku'kke snakke me' no' jævla kjærke, jeg al'så. Klikk.

*E*n annen sen nattetime ringer telefonen igjen. Igjen svarer pateren det vanlige, om enn søvndrunkent. – St. Hallvard kirke, vær så god. – Snakker jeg med Fransiskanerordenen? – Ja, vel forsåvidt, i hvertfall en som tilhører den ordenen. – Godt, da er De mannen jeg skal ha tak i, for er det ikke slik at dere går rundt og ligger hos folk? – Vel (assosiasjo-

nene løper løpsk, mens man forsøker å vinne litt tid), hva mener De, frue? – Jeg har hørt at dere går rundt og ligger hos folk. Min søster er veldig syk og trenger pleie, skjønner De. – Ja, nå forstår jeg (med et lettelsens sukk), De skal ha tak i Franciskushjelpen. Hvis det haster, kan De ringe vakthavende sykepleier gjennom Falken, tlf. . . ., eller De kan ringe direkte til Franciskus- hjelpen i morgen tidlig, tlf. . . . – Hjertelig tusen takk. Da var det jo riktig at dere går rundt og ligger hos folk? – Ja, forsåvidt er det da riktig. – God natt. – Ja, god natt, da.

«Funderius»

Tegning av Sigrud G. Holm

Tilbakegang for katolikkene – fremgang for Islam

Tallet på katolikker i Storbritannia er synkende. Ifølge «U.K. Christian Handbook» mistet Den katolske kirke 170 000 medlemmer i tidsrommet 1980–85. Andre kristne trossamfunn viser samme nedgangstendens.

Det er de østlige religioner som mer og mer vinner innpass. Islam har nå flere tilhengere i Storbritannia enn Metodist- og Baptistkirkene sammenlagt.

CATHOLIC HERALD

Vatikanet sliter fremdeles med gjeld

Gjelden ser ikke ut til å bli mindre: Underskuddet som i 1985 var 29,1 millioner dollar, antas å bli 56,3 millioner for 1986.

Disse tallene ble gitt nylig – da den femten mann store kardinalkomite for Vatikanets finanser var samlet. Trøsten

– selv om mager – er at man hadde regnet med et enda større underskudd for 86, nemlig 60 millioner dollar.

Oppmuntrende var også ofringen av «St. Peters penger» som i år innbrakte 28,5 millioner dollar, – to millioner mer enn foregående år.

CATHOLIC HERALD

TALL – OM KALL!

13

Den siste utgaven av Vatikanets statiske årbok viser at tallet på preste-ordinasjoner fortsetter å stige på verdensbasis, etter at de sank i årene 1973–79. Tallene for 1984 (det er dit statistikken er kommet) er fremdeles ca. 10% lavere enn ordinasjonstallene for 1973. I alt ble 6.333 prester ordinert i 1984, hvorav 4.609 sekulargeistlige – det er særlig her økningen er – og 1.724 ordensgeistlige: tallet på nye ordensgeistlige er det laveste siden man begynte å føre statistikk.

Det er store lokale variasjoner når det gjelder nye prestekall. I Nord-Amerika og Asia er det nedgang i ordinasjoner av sekulargeistlige, mens Mellom-Amerika har en økning på 20%, Sør-Amerika 15% og Europa en økning på 13%. Blant de europeiske land står Polen i en absolutt særstilling: Hele 30% av 1984-generasjonen av europeiske prester kommer fra Polen, deretter kommer Italia med 13,7% og så Vest-Tyskland. Disse tre landene står tilsammen for 60% av ordinasjonene i Europa. I Irland, tradisjonelt et land med mange prestekall, har ordinasjonstallene gått tilbake i årene 1980–84. I Afrika er det Zaire som topper ordi-

nasjonsstatistikken med 22% av kontinentets ordinasjoner.

1984-tallene for nyordinerte prester er lavere enn tallet på prester som avgikk ved døden i samme år, men antallet prester som forlot preste-gjerningen, var det laveste siden 1973. Her har Europa de laveste tall: 1,6 pr. 1.000 prester. Likevel er det nettopp i Europa og, om enn i noe mindre grad, i Nord-Amerika at «underskuddet» på prester er stigende, det skyldes særlig den naturlige avgang.

Når det gjelder fremtiden, så gir det totale antall pretestudenter grunn til en viss optimisme; statistisk er det nok studenter til å sikre en viss vekst videre fremover. Men også her er det store lokale variasjoner: flest studenter i forhold til antallet prester i Afrika og Asia, mens tallene for Europa og Nord-Amerika er langt lavere. Og tallene på pretestudenter er særlig lave i en del land som allerede har relativt lave ordinasjonstall: Det gjelder for Europas vedkommende Italia, Canada, Frankrike og Belgia.

For første gang inneholder statistikken tall for prester i Romania, 844 sekulargeistlige og 63 ordensgeistlige.

Tallet på «nye» ordensfolk,

både menn og kvinner, har vist synkende tendenser i en del år, men nedgangen i 1984 er noe mindre enn i tidligere år.

Hvor mange legfolk blir det «pr. prest» eller omvendt? På verdensbasis var det i 1984 2.069 legfolk pr. prest mot 1.586 i 1973. Hyrdene i Mellom-Amerika har den største hjord å ta seg av med hele 7.698 mennesker pr. prest, mens det bare er 920 pr. prest i Nord-Amerika – for Europa er tallet 1.181.

En interessant statistikk gjelder annet kirkelig personell i pastoralt arbeid: diakoner, ikke-ordinerte ordensfolk, legmisjonærer og kateketer.

På verdensbasis er det 495 katolikker pr. pastoralarbeider, og også her topper Mellom-Amerika statistikken – om nå det er noe å trakte etter i denne forbindelse – med 1.956, mens Europa er langt heldigere stillet med bare 360.

I 1984 var det totalt 855.6 millioner katolikker i verden, det er en økning på 14 millioner fra året før. Flest katolikker har Brasil med 118.5 millioner, så følger Mexico med 73.8, Italia med 55.8, USA med 52.5 og Frankrike med 46.6 millioner. Og her i Norge var det i 1984 rundt 16.600 registrerte katolikker.

Kvinner på dagsordenen?

Mange biskpekonferanser ønsker at kvinnens stilling i Kirken skal tas opp under bispesynoden i 1987 om legfolket, opplyste kardinal Joseph Bernardin av Chicago nylig etter et møte i Roma. Kardinalen sitter i den rådgivende komité som har tatt for seg svarene fra biskpekonfe-

ransene på synodens forhåndsdokument (de såkalte «lineamenta»), og som skal utarbeide synodens arbeidsdokument. Konkrete saker ville kardinalen ikke komme inn på, men han antydte at det var «en slags konsens i de mange rapporter» når det gjaldt de spørsmål som bør tas opp under synoden.

ORIGINS

Vatikanet krever klargjøring

I en rapport fra Vatikanet til amerikanske presteseminarer blir det bedt om at man stanser enhver «forvirring» i den såkalte moralteologi som forfektes av den amerikanske teolog Charles Curran. Det er nødvendig, heter det, at man ved enkelte amerikanske seminarer klargjør sin lære så den ikke kommer i konflikt med kirkens lære. CATHOLIC HERALD

14 Halvor Moxnes:

PAVEN MOT AMERIKA

Navnet *Charles Curran* ofm. er kjent fra St. Olavs spalter (nr. 9 og 11-86). I august i år meddelte Vatikanet Father Curran, som er professor i moralteologi, at han ikke lenger får undervise som katolsk teolog: Grunnen er at han har satt spørsmålstejn ved deler av Kirkens morallære. *Halvor Moxnes*, professor i teologi ved Universitetet i Oslo, ser i denne artikkelen litt nærmere på «Curran-saken» som langt fra bare gjelder en lokal kontrovers mellom Vatikanet og Father Curran. Saken er «av betydning for den katolske kirke over hele verden, og for spørsmålet om den kan tilpasse seg det moderne samfunn», skriver Halvor Moxnes, som under et opphold i USA sist sommer hadde anledning til å føle det katolske Amerika på pulsen.

Vatikanet har fratatt en amerikansk professor retten til å undervise som «katolsk teolog». Det betyr en direkte konfrontasjon mellom Vatikanet og en amerikansk katolisisme som er integrert i amerikansk kultur. Derfor er den av betydning for den katolske kirke over hele verden og for spørsmålet om den kan tilpasse seg det moderne samfunn.

For Charles Curran, professor ved Catholic University of America i Washington, ble dømt for holdninger som de fleste amerikanske katolikker deler. Det gjelder moralspørsmål og livsproblemer som de aller fleste møter.

Curran er ikke det vi vil kalle en radikal teolog. Han stiller ikke spørsmålstejn ved katolsk troslære, dogmer, eller læren

om at Paven i visse situasjoner kan være ufeilbarlig, som Hans Küng gjorde. Men han har forsiktig, men bestemt tatt opp til diskusjon kirkens standpunkter på en rekke livsområder: prevensjon, abort, skilsmisse, onani, sex før ekteskapet, homoseksualitet.

Han går inn for en varsom reform av kirkelige holdninger. Når det gjelder abort, sier han at det bare kan skje «av hensyn til morens liv eller av hensyn til verdier som er likeverdige med livet selv». Bruk av prevensjon kan være moralsk godt såfremt det er del av et forpliktende familieansvar. Og i visse tilfeller burde kirken tillate skilsmisse. Enda mer forsiktig er han med hensyn til homoseksualitet: Innenfor rammen av et forpliktende, langvarig forhold kan det være

moralsk akseptabelt, men ikke så fullkomment som et forhold mellom mann og kvinne.

Dette kan knapt kalles revolusjonerende. Curran hevdet med rette overfor Vatikanet at han var moderat, og at det var mange katolske teologer som delte hans standpunkter. Men farligere fra Vatikanets side er det at så mange vanlige katolikker deler dem. Galluppundersøkelser viser at de fleste deler hans syn på prevensjon og skilsmisse og gjengifte. Særlig spørsmålet om prevensjon og familieplanlegging er viktig for mange katolikker. Pave Paul VI's forbud mot «kunstig» prevensjon i læredokumentet «*Humane Vitae*» i 1968 skapte en voldsom reaksjon blant amerikanske katolikker, – og førte mange inn i en kirkelig passivitet. Og Vatikanet husker sikkert at Curran hørte med til de teologer som protesterte mot pavens uttalelse.

Curran og en rekke andre amerikanske teologer har forsøkt å få kirken til å nærme seg den daglige virkelighet for 50 millioner amerikanske katolikker. Det er denne tilnærmingen som Paven nå forsøker å stanse. Den som er direkte ansvarlig, er den konservative tyske kardinal Ratzinger, leder

Strid mellom Seattle og Roma

Det er fortsatt stor uenighet mellom Vatikanet og den katolske erkebiskop av Seattle, Raymond Hunthausen. Vatikanet har midlertidig overlatt fem av erkebiskopens ansvarsområder til en hjelpebiskop (auxiliary), fordi Hunthausen har divergerende oppfatninger i forhold til Den hellige stol i spørsmål som prevensjon, skilsmisse og homofili. NØP

for «Troskongregasjonen», Vatikanets departement for tros-spørsmål. I et brev til Curran slår han fast at det ikke finnes noe slingringsmonn i kirkens holdninger på disse områdene, og at alle katolikker er forpliktet til å følge dem.

Det er oppsiktsvekkende at Ratzinger gjør den tradisjonelle lære i moralske spørsmål like forpliktende som «ufeilbarlige» utsagn i trosspørsmål. Selv om kirkelig lære og uttalelser fra Paven i moralspørsmål har stor autoritet, har det faktum at de ikke har vært erklært for «ufeilbarlige», holdt døren åpen for senere utvikling og diskusjon.

Det er denne døren Ratzinger nå har stengt. Og det er dette som gjør mange amerikanske katolske teologer mest engstelig. Hvilken rolle skal teologi nå ha innenfor kirken? Og det er enda mer direkte knyttet til katolske teologers plass, ja, til hele det katolske utdanningssystemets plass innenfor det amerikanske universitetssystemet.

Det finnes hundrevis av katolske colleges og universiteter, fra små ukjente skoler til store prestisjerike universiteter med tusenvis av studenter og med internasjonal anerkjennelse som jesuittenes Georgetown og

Katolske legfolk i Chile

«I evangeliets lys er Pinochets regime ukristelig, og vi forsikrer at det er uten lovlig grunnlag.» Dette blir fastslått i sluttdokumentet fra det katolske legfolks møte i Chile. Det var de chilenske katolske biskoper som hadde innbudt til

Notre Dame. Disse institusjonene står innenfor et amerikansk universitetssystem der kravet om akademisk frihet er like mye en del av amerikansk kultur som av politisk og personlig frihet.

Det var ikke alltid slik. Før 1960-årene var det en vanlig holdning på katolske institusjoner at akademisk frihet var uforenlig med deres forpliktelser overfor kirken. Dette førte på sin side til skepsis til katolske skoler fra det statlige og sekulære universitetssystemet. Men etterhvert kom amerikanske katolikker ut fra sin ghetto-tilværelse og ble en del av amerikansk «mainstream», signalisert med valget av en katolsk president (Kennedy). Det førte til at akademisk frihet også ble en selvfølgelig del av katolske institusjoner. Og det førte igjen til en mer selvstendig rolle for katolske teologer. De ser det som sin oppgave å være med å utforme kirkens teologi, ikke bare å repetere læresetninger. Blant annet har de spilt en stor rolle i arbeidet med hyrdebrevet fra de amerikanske biskoper om atomvåpen og om økonomi, som begge har vakt stor offentlig interesse.

En selvstendig stilling er i midlertid i strid med Romas

dette møtet.

De katolske legfolk gjorde det klart at de vil støtte alle bestrebelse for å gjeninnføre demokratiet i Chile. De er fast besluttet på å forsvare menneskerettighetene og folkets verdighet og solidaritet.

KATOLSK ORIENTERING

oppfatning av katolske teologers og universiteters rolle. Når Vatikanet nå har fratatt Curran retten til å undervise ved Catholic University of America, er det et forsøk på å stanse utviklingen av hele det katolske utdanningssystem i USA de siste 25 år. Samtidig er det et forsøk på å stanse 50 millioner katolikker i deres tilpassing til en vanlig og stort sett akseptert amerikansk livsstil.

Dette er et spørsmål om kirkelig autoritet og makt. Det er etterdønningene fra Det annet Vatikankonsil som gjør seg gjeldende. Konsilet signaliserte større åpenhet for samtidsproblemer og mer demokratisk ansvar for kirkens utvikling og ledelse. I USA har mange katolikker, deriblant teologene, fulgt denne oppfordringen. Men motreaksjonene har vært sterke fra konservative kirkelige ledere og endel legfolk som frykter forandring. Vatikanets sensur av Curran kan få skjevnesvangre følger ved å skape en atmosfære av engstelse og selv-sensur blant teologer og av frustrasjon blant mange katolikker. Men i det lange løp kan selv paven ikke stanse en utvikling som er en så naturlig del av amerikansk kultur. ●

Chile — som i Norge under okkupasjonen

Som medlem av en norsk delegasjon sendt av Chileaksjonen — kom professor Anders Bratholm til landet midt oppi beleiringstilstanden etter attentatet mot president Pinochet. Bratholm oppsummerer sine inntrykk og erfaringer slik:

«Den siste rest av rettssikkerhet er borte nå. Angsten vi opplevde kan sammenliknes med forholdene i Norge under okkupasjonen. Presidenten har nå sam-

let alle fullmakter i sin hånd. Han kan gjøre det han vil — og det gjør han.»

«Vi besøkte bl.a. en av de store slumdrabantbyene rundt hovedstaden Santiago, nemlig La Victoria», fortalte Bratholm. Tre franske prester som hadde arbeidet i La Victoria var akkurat blitt utvist, og i den anledning skulle det holdes en protestgudstjeneste med prester fra en nærliggende menighet. Kirken hadde tidligere vært åsted for razziaer, — hellige skrifter var revet i stykker, restene

etter dem lå der som en taus demonstrasjon om det som hadde skjedd.

Kirken var overfylt under gudstjenesten, det måtte rigges opp høyttalere utenfor så alle skulle få høre. To unggutter ble tilfeldig plukket opp og kjørt bort av en militærbil. Da de kom tilbake, fortalte de oss at soldatene hadde slått dem til de ropte 'Leve Pinochet', og at de selv hadde vært sikre på å bli drept.»

Fra «AMNESTY NYTT»

Her i Norge er vi heller underernærte når det gjelder kjennskap til den store mystiker-tradisjon. Derfor er det både spennende og gledelig når vi får i før-juls gave denne utsøkte samling av Lady Julians tanker — utdrag av hennes *Shewings*, eller *Seksten Åpenbaringer om Guds Kjærlighet*.

Julian av Norwich er forlenget en klassiker blant de engelske middelaldermystikere. Interessen for hennes verk er stadig vokst, nye kritiske utgaver er kommet, og hun er blitt hyldet i kvinnefrigjøringsens tegn, som Englands første kvinnelige dikter — noe som antagelig ville ha overrasket henne meget. Hun lever en generasjon senere enn den hellige Birgitta, og de har senmiddelaldermystikkens idéverden til felles, selv om nok personlighetene var forskjellige: Ved siden av den svenske visjonærs mektige skikkelse virker Julian fin, enkel og beskjeden. Det gir nettopp en egen umiddelbarhet og ekthet til hennes åpenbaringer. Personligheten er så rent formidlende; den står ikke i veien.

Det er lite vi vet om Julian av Norwich — bare nok til at vi kan lokalisere henne i tid og sted. Hun er født 1342; hun nevner at hun er 31 og et halvt

år da hun fikk visjonene. Det skjedde i mai 1373. Disse nedskrev hun mens minnet ennå var friskt. Tyve år etter omarbeidet og utvidet hun teksten noe, slik at vi eier to versjoner av åpenbaringene. Selv tilhørte Julian antagelig en kontemplativ orden. Hun ble eneboerske (*recluse* eller *anchorite*) og bodde i en celle tilknyttet en kirke i den rike kjøpmannsstanden Norwich midt i det østlige England.

Hun beskriver selv hvordan Gud, på hennes ønske, lot henne bli rammet av den sykdom som skulle danne bakgrunn for visjonene. Sykdommen varte i to dager og to netter, og på den tredje dagen var Julian døende. Presten holdt krusifikset opp for henne, og det er da at åpenbaringene, som ved en indre befrielse, plutselig veller frem. Hun beskuer den lidende Jesus: «Jeg så det røde blodet sive

frem tykt og friskt og rikelig under seierskransen», skriver hun. Synet forferder henne ikke, men tjener tvertom som en bekreftelse på Jesu levende kjærlighet, som stadig strømmer fram og «innhyller menneskene». Det er visjonenes egentlig grunntema. Det er innenfor den guddommelige barmhjertighets ramme at hun plasserer de enkelte visjonære innsikter som hun formidler oss. Vi ser Maria, «en enkel, ydmyk pike, ikke stort mer enn et barn». Vi får betrakte skaperverket: «Herren viste meg en liten ting, på størrelse med en hasselnøtt, i håndflaten min. Den var så rund som en ball. Jeg betraktet den med mitt indre øye og tenkte: «Hva kan dette være?» Og svar kom: «Det er alt som er skapt». Vi innvies i meningen med synd og lidelse i Guds frelsesplan. Vi opplyses om ydmykhetens styrke, om bønnens makt og om mange andre emner. Og til slutt som en slags konklusjon, røbes Herrens mening med det hele: «Kjærlighet var hans mening. Hvem viste deg det? Kjærligheten. Hva viste han deg? Kjærlighet. Hvorfor viste han deg det? Av kjærlighet. Hold fast ved dette, og du vil lære og forstå mer om kjærlighet, og du vil aldri i all evighet

Viktig dialog

Dialogen mellom kristne og marxister kan bidra til å bringe to viktige «verdenskrefter» sammen «om gode gjerninger» til tross for ellers uforenlige forskjeller, sa kardinal Paul Poppard, prefekt for Vatikanets sekretariat for de ikke-troende, i et intervju med det ungarske nyhetsbyrå MTI for en tid siden.

«Katolisismen som åndelig kraft, og marxismen som dominerende ideologi i mange deler av verden, er realiteter i

dagens verden,» sa kardinalen. «Ifølge Kirkens lære er det ikke bare mulig, men faktisk nødvendig å samarbeide om felles innsats for bedre kår og for fred i verden.» Puopard pekte på at katolikker og marxister er enige om behovet for større sosial rettferdighet, men at de er radikalt uenige om midlene, men la til: «Vi har diametralt motsatt oppfatning av verden, av historien og menneskeligheten, og jeg kan ikke se hvordan disse motsetningene skal kunne forenes.

ORIGINS

Romas skytshelgen – igjen på plass

Statuen av Romas skytshelgen, erkeengelen Mikael, er nå på plass igjen: på toppen av den gamle festningen Castel Sant Angelo. Erkeengelens over 7 meter brede vinger var skadet av vær og forurensning, – også sokkelen var dårlig. To og et halvt år har det tatt før erkeengelen Mikael nå på ny kan skue ut over Den evige stad.

CATHOLIC HERALD

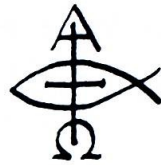
av Julian av Norwich

17

behøve å vite eller forstå noe annet.»

Åpenbaringene eier altså et tema og har en indre spenning som er visjonen egen. De sannheter som Lady Julian formidler, uttrykkes like enkelt som de trenger dypt. Av og til kan den ortodokse teolog stusse, som når hun hevder lenge før kvietismen, at synden egentlig ikke skiller fra Gud, all den tid hans kjærlighet stadig omfatter synderen like varmt. For den omvendte synder, blir syndens arr til ærestegn. I det hele blir en slått av *friskheten* i Lady Julians syn. Hos henne er den visjonære nettopp det motsatte av en drømmer. Det hun ser, sier hun, og aldri mister hun kontakten med den virkelighet som blir åpenbart henne.

Lady Julians tekst danner en helhet båret oppe av en bærende tanke, men det forhindrer ikke at en oppmerksom leser vil fristes til selv å plukke ut spesielt fine og fortattede utsagn som kan stå alene. «Jeg er din bønns grunn, sier Jesus. Til å begynne med er det min vilje at du skal få denne grunn. Deretter gjør jeg det også til din vilje. Så får jeg deg til å be om den, og det gjør du. Hvordan skulle du så ikke få det du ber om?» Så knapt kan det sies.

GUD SER LANGT I VISDOM

Jeg så i sannhet at Gud gjør alle ting, uansett hvor små de kan være. Og jeg så at ingenting skjer ved en tilfeldighet, men ved Guds langt-skuende visdom. Om det for oss synes å være tilfeldighet, er det fordi vi går med skylapper og ikke ser.

De tingene som ble planlagt før verdens begynnelse, kommer så brått på oss at vi i vår blindhet sier at de er tilfeldige. Men Gud vet bedre. Ustoppelig og i kjærlighet bringer han alt som skjer, til den slutt som er best.

Alt som er gjort, er vel gjort, for det er gjort av Gud.

Fra «Innhyllet i kjærlighet»

«Innhyllet i kjærlighet» er et utvalg. På de knappe seksti små sider gjengis seksti betraktninger, som hver for seg utkrystalliseres til en selvstendig meditasjonstekst. Noen ganger går setningene over i sentensen, i ord som lever i minnet. Til det kreves en fast og god språklig form. Jan Erik Rekdal har klart oppgaven glimrende. Alle som har forsøkt seg på å gjengi utenlandske bønnetekster og traktater på norsk, vil ha erfart hvor vanskelig, hvor nesten umulig det kan være å finne en formulering som samtidig ly-

der godt og naturlig, og er trofast mot originalen. Ingen tvil om at formen her er god. Oversettelsen er enkel, stilren og lykkelig fri for de «merkverdigheter» som fromme tekster ofte er befengt med. Samtidig er tonen myk og varm som i originalen.

Når det gjelder troskapen mot *Åpenbaringenes* opprinnelige tekst, er forholdet sannsynligvis mer komplisert. En sammenligning med min nyengelske oversettelse av den nye kritiske utgaven av originalverket, tyder på at det kan være utelatt ord eller en

Kirken i Litauen

Neste år kan man feire 600 års-jubileum for innføringen av kristendommen i Litauen – en av de baltiske Østersjøstatene som siden 1940 er innlemmet i Sovjetunionen. Ingen katolske biskoper eller prester vil få tillatelse til å forlate landet i jubileumsåret.

CATHOLIC HERALD

18

setning midt i et utdrag, mens det hender at et bruddstykke fra et annet kapittel er blitt tilføyet. En kan også støte på feiloversettelser. – Her bør en straks tilføye at det norske utvalget er gjort på grunnlag av et ny-engelsk utvalg, og at dette utvalget igjen kan inneholde unøyaktigheter. Til gjengjeld må det understrekes at den norske teksten ikke utgir seg for å være noen kritisk versjon. Som med det meste av litteratur i den genre, er målet ikke først og fremst tekstkritisk nøyaktighet, men det å formidle ord som har åndelig gjennomslagskraft, og som uten videre er gode å lese. Målt med det kriteriet, er denne versjon av Julians tanker usedvanlig vellykket. Mange vil uten tvil få stor glede og stort utbytte av den.

Så er også boken i seg selv blitt en utsøkt trykksak som St. Olav Forlag har all ære av. Gro Eriksson Stolls vignetter gir en slags symbolnøkkel til hver enkelt betraktning. De er meget fine og står godt til boksiden.

Julian of Norwich

Innhyllet i kjærlighet.

Oversatt av Jan Erik Rekdal.

St. Olav Forlag 1986

Alternativer til kjernekraft

Det tyske katolske ungdomsforbundets medlemmer i bispedømmet Osnabrück oppfordrer til gradvis avvikling av atomkraftverkene i Vest-Tyskland, til tiltak for energisparing og til økt satsing på energiresurser som ikke vil ta slutt. De oppfordrer også til en demonstrasjon på årsdagen for Tsjernobyl-ulykken for å mane til «kristent ansvar for Guds skaperverk», og for å bekrefte kravet om at man oppgir å satse på kjernekraft. KNA

«To sorter mat» – eller Bibelen i uland

I anledning Bibelaksjonen, som stadig pågår (to år er satt av til aksjonen!) har Nationen hatt en samtale med aksjonslederen, Geir Gundersen. Han kan fortelle at «det mest fantastiske i arbeidet i Bibelselskapet har vært å se hvordan Bibelen blir brukt på en langt «farligere» måte i land i Afrika og Latin-Amerika enn det vi er vant til. Mye av

ASSISI – Økumenisk samlingssted i høst?

Bønnedagen for fred den 26. oktober i Assisi ble en verdig og – får vi håpe – en vekkende manifestasjon på tvers av mange religiøse og konfesjonelle skillelinjer.

Men også i september var den hellige Frans' hjemby rammen om et møte viet et annet problem som angår oss alle: bevaringen av naturen som menneskets liv og fremtid er avhengig av.

World Wild Life hadde av gode grunner lagt feiringen av sitt 25-års jubileum til Assisi og gitt feiringen en økumenisk franciskanerkirke i Zambia, og skytshelgen, helgenen for forsoning i den kosmiske harmoni, lovpriseren som sang om det skaptet skjønnhet. Gjennom ham er Assisi blitt et symbol for gjenforening, økumenikk, byen for universelt brorskap, fredens by.

Feiringen i Assisi av WWF ble vevet sammen i en økumenisk sammenheng med de fem største religioner i verden: kristendommen, buddhismen, islam, jødedommen og hinduismen, infiltrert i en mosaikk som aldri før.

De forberedende arbeider ble utført av «International Consultancy on Religion, Education and Culture» i Manchester i England. Derfra ble det

anmodet om samarbeide med Sentrum for apostolisk økumenikk i St. Franciskuskløsteret i Assisi som videre opprettet samarbeide med det internasjonale sentrum for WWF i Sveits og det nasjonale sentrum i Italia. Denne idéen religion-natur er høyst naturlig, man kommer ikke utenom Gud som skaper når det dreier seg om kosmisk realitet.

Den som kom på idéen å feire WWF's jubileum i Assisi, var prins Philip av England, president i det internasjonale WWF. «Vi er kommet til Assisi for å søke lys og håp,» sa han, «opplysning for å gjenoppdage en ny og hengiven forbindelse med resten av verden og håpet om at ødeleggelsen av naturen kan bli stoppet før det er for sent. – Det er ikke nok å være bekymret for den truede natur eller studere årsakene til foru-

den frigjøringskamp som foregår i disse landene, er sprunget ut av vanlige folks lesning av Bibelen. Gjennom den har de funnet en inspirasjonskilde til kamp for menneskeverd, fred og rettferdighet . . .»

Geir Gundersen har flere eksempler på hvordan Bibelen oppleves som en nødvendig del av livet i u-landene. Ett av de mest gripende opplevde han i Mexico, fjorten dager etter det store jord-skjelvet:

«Jeg opplevde at folk ropte på to sorter mat som mennesket trenger, det som gir føde til kroppen, og det som gir noe til sjelen. Det var en sterk opplevelse å se hvordan hjelpearbeiderne sto i ruinene av en ødelagt kirke og delte ut suppe og bibeldeler. Ikke for å misjonere, men fordi det var det folk spurte etter. Det var en nasjon i sjokk, som ikke bare trengte mat og tak over hodet, men noe å leve på etter tragedien.»

Flere og flere engasjeres . . . «Amnesty International» har nylig offentliggjort sin årsrapport for 1986, som kan fortelle at «presset på regjeringene øker. Men ennå er det et stort gap mellom det regjeringene sier, og det de gjør.» Et lyspunkt i rapporten: «Flere og flere enkeltmennesker og grupper verden over engasjeres i arbeidet for menneskerettighetene.»

av Massimiliano Mizzi

19

rensingen. Det trengs andre idealer også: Moralske grunner for vedlikeholdet av naturen og argumenter som kan overbevise de ikke-overbeviste.»

For første gang i historien var representanter for de største religioner i verden forenet i Guds navn i et franciskanerkloster, i skyggen av den hellige Frans, brorskapets mann, for sammen med Frans' etterfølgere å be og diskutere de problemene som truer den skapte verden.

I løpet av disse dagene ble det arbeidet intenst for å søke å møte diverse problemer som truer naturen, enorme og innviklede problemer. Menneskene i dag er i stand til enten å ødelegge eller beskytte naturen og dens kilder. Det gjelder å møte problemene i dag, ikke utsette dem til ut i fremtiden.

29. september fant det sted en betagende økumenisk avslutningsseremoni i den øverste kirken i St. Franciskuskirken. Alle som var kommet til Assisi, strømmet inn i det store kirkerummet så langt det var plass til lyden av kirkeklokkene og tibetanske og sveitsiske horn.

Klosterets prior hilste alle hjertelig velkommen, og mange fikk ordet og oppfordret til anger over den skade

som påføres naturen. En indisk dans ble utført av en indisk danserinne; en muhammedaner og en hindu leste deler av deres hellige bøker, en buddhist leste en bønn forfattet av Dalai Lama, og pater Serrini leste en tekst fra Evangeliet, Mt. 6, 25-33. En ny versjon av Frans' Solsang, komponert for anledningen, ble fremført av et kor fra en franciskanerkirke i Zambia og det ble bedt for fred på 167 sprog, antallet frie og uavhengige stater i verden.

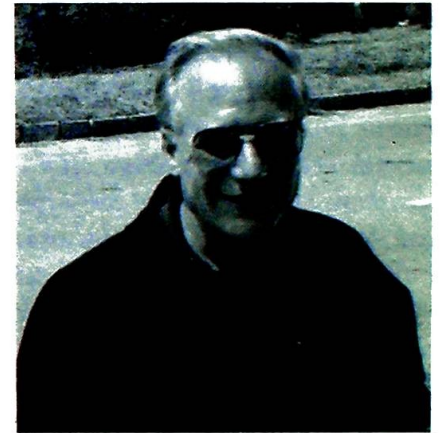
Thor Heyerdahl, norsk deltager i Assisi, oppsummerte sine inntrykk fra den økumeniske 'naturkongress' slik: «En av de største opplevelser i mitt liv!»

Sammensatt og oversatt av K.R.

Så kan det tilføyes at 4. oktober, den hellige Frans' og Dyrenes dag, også ble feiret av tusener italienere og utlendinger som kom til Assisi den dagen, foruten i store deler av verden ellers.

27. oktober, ankom pave Johannes Paul II til Assisi, stedet han hadde valgt for denne så viktige bønnens dag for hele verdens fred.

En primus motor i de her nevnte og en mengde andre begivenheter i Assisi er Pater Mizzi

Pater Mizzi, økumenisk «drivkraft» i Assisi – og en kjent skikkelse for mange norske Assisi-farere.

OFM. Bispedømmet i Assisi visste nok hva det gjorde da det innsatte ham som økumenisk generalsekretær for noen år siden. Han er blitt et hjertevarmt og «overnasjonalt» sentrum som utstråler den hellige Frans' åndelige dimensjoner enten han tar imot grupper eller enkeltpersoner. Det er utrolig hva han overkommer, likevel nevner han aldri tiden, han bare ganske enkelt har den! Ofte er han på reiser: I Norge har han vært én gang og da invitert av en protestantisk-luthersk presteforening. I november i år går reisen antagelig til Japan hvor buddhister i et berømt tempel i Kyoto, Tenda Temple, har bedt om å få bli «åndelig tvilling» med St. Franciskuskirken i Assisi. Økumenikk uten landegrenser og smålige hensyn!

K. R.

Det sovjetiske partiorganet Pravda advarer mot religionens voksende innflytelse. I en søndagsutgave kritiserer bladet mange partifellers overbærende holdning overfor religionen. Hvis man tror at religionen dør en naturlig død, tar man feil, sier Pravda. De religiøse fellesskap er nemlig i stand til å tilpasse seg forandrede tilstander. De kristne

Kirken idealiserer sin egen historiske rolle og forsøker med alle midler å fremstille seg som den eneste bærer av kulturelle verdier. Og den tilfredsstiller dessuten folks estetiske behov, i følge Pravda.

Partiet bør undersøke grunnene til religiøsiteten i Sovjetunionen og finne folks motiver for å knytte seg til kirken.

KATOLSK ORIENTERING

Den polske presten Janasz Para, for tiden trønder og ivrig norskstudent, har følgende tanker om den norske katolske kirke i et intervju med Søndagsbladet i Trondheim: «Den katolske kirke i Norge består av mennesker som kommer fra mange forskjellige land. . . de må integreres i samfunnet og snakke norsk der for å fungere. Det er like viktig i kirken som i samfunnet, for kirken er én, vi kan ikke lage særgrupper med forskjel-

20 Irina Ratusjinskaja satt fri:

Men hva med de andre?

Den 14. oktober i år – samme dag som det ble kjent at Elie Wiesel hadde fått Nobels fredspris – kunne norske aviser melde at den ukrainske lyrikeren Irina Ratusjinskaja var sluppet ut av sovjetisk fengsel. Hun hadde da sonet halvparten av en fengselsdom på syv år «for antisovjetisk agitasjon og propaganda». I tillegg til fengselsdommen var hun dømt til fem år i såkalt indre eksil. St. Olavs lesere vil kjenne Irinas historie både fra dagspressen og fra artikkel og nyhetsnotis her i bladet (nr. 8 og 11-86). Og fra et dikt vi bragte – tilegnet Irina – av Åse-Marie Nesse, en av drivkreftene her hjemme for å få Irina fri. I en samtale med Marie Rein Bore i Stavanger Aftenblad (4. nov.) gir Åse-Marie Nesse uttrykk både for sin glede over at «det nyttar», og for sin engstelse for dikterkollegaen som er svært medtatt etter umenneskelig hårde fengselsår.

– At Irina vart sett fri frå den sovjetiske fangeleiren, er ei utruleg oppmuntring for alle som engasjerer seg i menneskerettar. Det nyttar å gjera noko, og måten er å nemne eitt og eitt namn om og om igjen, sier Åse-Marie Nesse.

Amnesty Internationals norske avdeling adopterte Irina som samvittighetsfange, og Misjon bak Jernteppet spredte

informasjon og arrangerte underskriftskampanje, og det er trolig det sterke og vedvarende press fra mange hold og fra mange land som førte til at Sovjet valgte å sette henne fri.

– Det har vore ei intens verksemd for Irina. Eg har sjølv hatt fleire konfrontasjoner med russiske delgatar på kulturkonferansar i utlandet, sier Åse-Marie Nesse som viser til at folk i Storbritannia har arbeidet mest for å få den russisk-ortodokse Irina fri. – Ein engelsk prest, Richard Rogers fra Birmingham, fasta gjennom heile fastetida i eit rom som han hadde laga seg i kyrkja si. Det gjorde han for å identifisera seg med Irinas lidning og for å vekka opinionen i Storbritannia. Det vest-tyske utenriksdepartementet engasjerte seg, representantar frå Vatikanet likeså.

Men årene i fengsel har tatt hardt på Irina: – Ho må læra seg å gå igjen, så svekka vart ho. Og ho har problem med hjartet. Ho har ikkje fått noko legebehandling etter at ho kom ut av fengselet, forteller Åse-Marie Nesse. – Einaste vona er eit sjukehusopphald i Vesten. Den britiske regjeringa har invitert henne, men spørsmålet er om ho får lov til å reisa . . .

Åse-Marie Nesse har sam-

men med Alf Glad oversatt Irinas dikt, som ble smuglet ut av fengselet, til norsk – «Frihetens svaler» heter boken som kom i høst. Og hun kommer snart med en diktsamling der Irina er hovedpersonen – «Men du syng, Irina.» – Eg kom så nær henne gjennom arbeidet med omsetjinga. Ho utfordra meg kolossalt. Vi treng Irina som eit korrektiv til vår lunkenhet. Det skal stort mot til å stå fram slik ho har gjort, følgja ei overtydning i eit system som kvelar kvar spire til fri og sjølvstendig tenking. Irina synest å vera fødd med ein indre fridom . . .

* * *

Irina Ratusjinskaja er satt fri, men fremdeles står det tusenvis av navn på vestlige menneskerettsorganisasjoners lister over samvittighetsfanger i Sovjet. I en underfundig petit for en tid siden – «Brev til Gorbatsjov» – minnet Aftenpostens «Brøym» om noen av dem: Bakgrunnen for brevet, var at Danmarks statsminister hadde kalt den sovjetiske partisjef en «sterk, engasjert og sjarmerende personlighet,» altså et menneske det skulle gå an å appellere til med en god

lige språk. Jeg er kommet til Norge for å være prest for alle katolikker her. Vi tror på én katolsk og apostolisk kirke, ikke en norsk eller polsk kirke. På dette punkt tror jeg vi må være radikale og holde fast ved at vårt felles språk er norsk.»

Pater Fura forteller også at han valgte å bli prest fordi «det i vår tid er nok av dem som tar seg av menneskers materielle behov, men ikke så mange som tenker på sjelen.» Takk til den polske nordmann for den gode tanken.

DET ER ENNÅ IKKE FOR SENT

å bestille et gaveabonnement på St. Olav. Skriv eller ring – vi ordner resten med glede. (Se neste side for adresse og telefonnr.)
Prisene for 1987 er: innlandet kr. 165,-, utlandet kr. 195,-

OG DA FÅR MAN JULENUMMERET FOR I ÅR TILSENDT GRATIS.

21

sak. I brevet skriver «Brøym» bl.a.: «I Sibir befinner seg den 27-årige Julius Sasnauskas fra Vilnius i Litauen. Han ble arrestert 11. desember 1979 fordi han som troende katolikk hadde kjempet for et kirkesamfunns rett til å leve sitt liv. I 1980 ble han dømt til halvannet års arbeidsleir med strengt regime og 5 års forvisning til

Sibir. Kunne De være så elskverdig å sørge for at 27-åringen nå får lov til å komme hjem til Vilnius og får forlate Sovjet-Unionen om det er hans ønske? spør «Brøym» i sitt brev til Gorbatsjov og tilføyer: «Det ville jo være strålende om De også kunne se i nåde til den ortodokse diakonen og kirkehistorikeren Vladimir Rusak,

som nettopp er blitt idømt syv års forvisning til Sibir for sin tros skyld. Vi håper på Deres positive reaksjon.»

Hva var det Åse-Marie Nesse sa? «Det nyttar... måten er å nemna eitt og eitt namn om og om igjen.» Her er i hvert fall to navn nevnt om igjen, og St. Olav gjentar dem gjerne i juleønskene østover.

Eventyr og evangelium

Og det skjedde i de dager (det må ha vært rundt midten av oktober) at det utgikk et tilbud fra forretningsstanden om at all verden (les: Deres forretningsforbindelser, slekt og venner) burde innskrives på «mailing-liste» for å bli de lykkelige mottagere av et stk. «jule-eventyr».

Hva «jule-eventyret» er? Det er nistebom i luksusklassen, eller rettere i tre luksusklasser (dyr, dyrere og dyrest) med alt hva hjertet begjærer, hvis man har hjerte til det, så som

julesylte,
snaddersild
Papaya Chunks
Marina muslinger

romkaker
krepsehaler i dill
norsk gräddost
Camembert Bonjour

etc. etc.

Det lyder jo vemodig godt, det der, men årstiden og økonomien og samvittigheten tatt i betraktning velger vi å holde oss til det gode, gamle julebudskap uten eventyrlig vri av noe slag:

For jeg forkynner dere en stor glede som skal bli hele folket til del: I dag er deres frelser født, her i Davids by; det er Messias, Herren! Og dette skal dere ha til tegn: Dere skal finne et lite barn, svøpt og liggende i en krybbe»

Gledelig jul og godt nytt år til alle våre lesere og bidragsytere, til forretningsforbindelser og velgjørere.

Liturgisk kalender

DESEMBER 1986

13. Lucia, jomfru og martyr.
Sir. 48, 1–11. Mt. 17, 10–13.
14. 3. søndag i advent.
Jes. 35, 1–10. Jak. 5, 7–10.
Mt. 11, 2–11.
15. Ferial. 4. Mos. 24, 2–17.
Mt. 21, 23–27.
16. Ferial. Sef. 3, 1–13.
Mt. 21, 28–32.
17. Ferial. 1. Mos. 49, 2–10.
Mt. 1, 1–17.
18. Ferial. Jer. 23, 5–8.
Mt. 1, 18–24.
19. Ferial. Dom. 13, 2–25.
Lk. 1, 5–25.
20. Ferial. Jes. 7, 10–16.
Lk. 1, 26–38.
21. 4. søndag i advent.
Jes. 7, 10–14. Rom. 1, 1–7.
Mt. 1, 18–24.
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24–2, 1.
Luk. 1, 46–56.
23. Ferial. Mal. 3, 1–24.
Luk. 1, 57–66.
24. Ferial. Jes. 62, 1–5. Ap.gj.
13, 16–25.
Mt. 1, 1–25.

JULETIDEN

24. Herrens fødsel
Vigiliemesse
Jes. 62, 1–5.
Ap. gj. 13, 16–17. 22–25
Mt. 1, 1–25 el. 18–25.
25. De tre julemesser
1. Jes. 9, 1–6. Tit. 2, 11–14
Lk. 2, 1–14.
2. Jes. 62, 11–12. Tit. 3, 4–7.
Lk. 2, 15–20.
3. Jes. 52, 7–10. Hebr. 1, 1–6
Joh. 1, 1–18 el. 1–5, 9–14.
26. Stefan, Kirkens første martyr
Ap. gj. 6, 8–10, 7, 54–59.
Mt. 10, 17–22.
27. Johannes, apostel og evangelist
1. Joh. 1, 1–4. Joh. 20, 2–8.
28. Den hellige familie, Jesus, Maria og Josef.
Jesu Sirak, 3, 3–7, 14–17a.
Kol. 3, 12–21.
Mt. 2, 13–15, 19–23.
29. 5. dag i juleoktaven
1. Joh. 2, 3–11. Lk. 2, 22–35.

Julegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

- 18.12. Torsdag kl. 28.30 *Botsandakt med anledning til skriftemål*
24.12. Julaften kl. 15.30 *Familiegudstjeneste med eukaristifeiring*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. Første juled. kl. 10.45 *Høymesse*
26.12. Annen juled. kl. 10.45 *Sangmesse*
31.12. Nyttårsaften kl. 17.45 *Takkegudstjeneste med eukaristifeiring*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.45 *Høymesse*

Eikeli Katolske Kirke – Kristi Freds Kirke, Veståsen 18, Hosle

- 24.12. Julaften kl. 23.00 *Midnattsmesse (engelsk)*
25.12. Første juled. kl. 10.30 *Høymesse (engelsk)*

BERGEN

St. Pauls Kirke, Christiesgate 16

- 22.12. kl. 11.00 *Messe*
24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 20.30 *Messe på vietnamesisk*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 08.00 *Fromesse Latin/engelsk*
kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*
27.12. Lørdag kl. 11.00 *Messe*
28.12. Søndag kl. 11.00 *Høymesse*
29.12. Mandag kl. 11.00 *Messe*
01.01. 1. nyttårsdag kl. 11.00 *Messe*

Vår Frue Kirke, Nylandsveien 31

Henvendelse telefon (05) 25 77 07 eller 32 54 10

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgata 1

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Familiegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. Første juled. kl. 10.30 *Høymesse*
26.12. Annen juled. kl. 10.30 *Høymesse*
28.12. Søndag kl. 09.00 *Ottmesse*
kl. 10.30 *Høymesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.30 *Høymesse*

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersveien 1

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste med julesanger fra mange land*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 09.30 *Julemorgensmesse med julesanger*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 16.00 *Messe på kroatisk*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*
kl. 13.00 *Messe på polsk*
kl. 16.00 *Messe på kroatisk*
31.12. Nyttårsaften kl. 16.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 16.00 *Messe på kroatisk*
kl. 19.00 *Messe på engelsk*

04.01. Søndag	kl. 09.30	Messe
	kl. 11.00	Høymesse. Juletreffet etter messen
	kl. 13.00	Messe på polsk
	kl. 19.00	Messe på engelsk

Anledning til skriftemål:

Hver fredag og lørdag, 18.00–18.45

Dessuten: 15.12–23.12: Hver dag: 18.00–19.00

St. Hallvard Kirke, Enerhauggt. 4

21.12. Søndag	kl. 08.35	Fromesse
	kl. 11.00	Høymesse med dåp
24.12. Julaften	kl. 14.00	Barnegudstjeneste
	kl. 19.00	Vietnamesisk messe
	kl. 22.45	Midnattsmesse (MERK TIDEN)
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
28.12. Søndag	kl. 08.35	Fromesse
	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15

24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
		Merk: Ingen annen messe 1. juledag
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
28.12. Søndag	kl. 09.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
31.12. Nyttårsaften	kl. 18.30	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

STAVANGER

St. Svithun, Dronningensgate 8

24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnegudstjeneste
	kl. 20.00	Engelsk messe
	kl. 21.30	Vietnamesisk messe
	kl. 23.30	Norsk midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 09.30	Engelsk messe
	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Sangmesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

TROMSØ

Vår Frue kirke, Storgt. 94

20.12. Lørdag	kl. 19.00	Aftenmesse
21.12. 4. s. i advent	kl. 11.00	Høymesse
24.12. Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
27.12. Lørdag	kl. 19.00	Aftenmesse
28.12. Den hellige families fest	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

TRONDHEIM

St. Olav, Schirmersgt. 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

30. 6. dag i juleoktaven

1. Joh. 2, 12–17. Lk. 2, 36–40.

31. 7. dag i juleoktaven

1. Joh. 2, 18–21. Joh. 1, 1–18.

JANUAR 1987

- Høytiden for Guds hellige mor Maria**
4. Mos. 6, 22–27. Gal. 4, 4–7. Lk. 2, 16–21.
- Basilios den Store og Gregor fra Nazianz, biskoper og kirkelærere.**
1. Joh. 2, 22–28. Joh. 1, 19–28.
- Ferial. 1. Joh. 2, 29, 3, 6. Joh. 1, 29–34.**
- 2. søndag etter jul**
Sir. 24, 1–4, 12–16. Ef. 1, 3–6, 15–18. Joh. 1, 1–18 el. 1–5, 9–14.
- Ferial. 1. Joh. 3, 11–21. Joh. 1, 43, 51.**
- Herrens åpenbaring**
Jes. 60, 1–6. Efes. 3, 2–3a, 5–6. Mt. 2, 1–12.
- Raimund av Penafort, prest.**
1. Joh. 4, 11–18. Mk. 6, 45–52.
- Ferial. 1. Joh. 4, 19–5, 4. Lk. 4, 14–22a.**
- Ferial. 1. Joh. 5, 5–6, 8–13. Lk. 5, 12–16.**
- Ferial. 1. Joh. 5, 14–21. Joh. 3, 22–30.**
- Søndag. Herrens dåp.**
Jes. 42, 1–4, 6–7. Ap. gj. 10, 34–38. Mt. 3, 13–17.
- Ferial. Hebr. 1, 1–6. Mk. 1, 14–20.**
- Ferial el. Hilarius, biskop og kirkelærer.**
Hebr. 2, 5–12. Mk. 1, 21b–28.
- Ferial. Hebr. 2, 14–18. Mk. 1, 29–39.**
- Ferial. Hebr. 3, 7–14. Mk. 1, 40–45.**
- Ferial. Hebr. 4, 1–5. Mk. 2, 1–12.**
- Antonius, abbed. Hebr. 4, 12–16. Mk. 2, 13–17.**
- 2. alm. søndag**
Jes. 49, 3, 5–6. 1. Kor. 1, 1–3. Joh. 1, 29–34.
- Henrik, biskop og martyr, Finlands vernehelgen.**
Hebr. 5, 1–10. Mk. 2, 18–22.
- Ferial el. Fabian, pave og martyr, el. Sebastian, martyr**
Hebr. 6, 10–20. Mk. 2, 23–28.
- Agnes, jomfru og martyr.**
Hebr. 7, 1–3, 15–17. Mk. 3, 1–6.

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1

Tlf: (02) 20 72 48

**ST. OLAV
ER JULEBUTIKKEN!**

ÅRETS BØKER
KRYBBEFIGURER
STALLER
RØKELSE
RØKELSESKAR
PLATER
KASSETTER
julemusikk fra hele verden
IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT
OG BYENS PENESTE
JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER
UTVIDET ÅPNINGSTID
I DESEMBER
VI SENDER OVER HELE
LANDET

Ny bok fra St. Olav Forlag:

Arne Fjeld O.P.: Katolsk
tro og kristenliv.

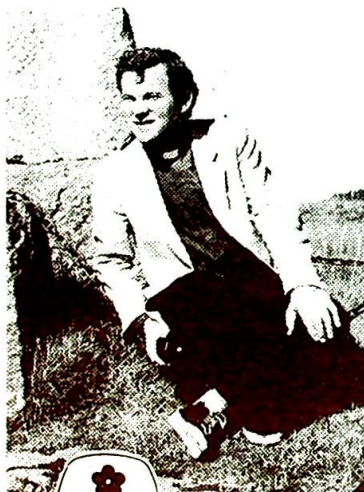
Liturgisk kalender

22. Ferial el. Vincent, diakon.
Hebr. 7, 25, 8–6. Mk. 3, 7–12.
23. Ferial. Hebr. 8, 6–13.
Mk. 3, 13–19.
24. Frans av Sales, biskop og
kirkelærer.
Hebr. 9, 2–3, 11–14.
Mk. 3, 20–21.
25. 3. alm. søndag
Jes. 8, 23b–9, 3. 1. Kor. 1, 10–13.
Mt. 4, 12–23 el. 12–17.
26. Timotheos og Titus, biskoper.
2. Tim. 1, 1–8 el. Tit. 1, 1–5.
Lk. 10, 1–9.
27. Ferial el. Angela Merici, jomfru.
Hebr. 10, 1–10.
Mk. 3, 31–35.
28. Thomas Aquinas, prest og
kirkelærer.
Hebr. 10, 11–18.
Mk. 4, 1–20.
29. Ferial. Hebr. 10, 19–25.
Mk. 4, 21–25.
30. Ferial. Hebr. 10, 32–39.
Mk. 4, 26–34.
31. Johannes Bosco, prest. Hebr. 11,
1–2.
Mk. 4, 35–41.

En annerledes reiseskildring

Kjell Arild Pollestad

MIN ISLANDSFERD

Med humor og innlevelse
forteller Kjell Arild Pollestad
raust om islendingers
særpregede nåtid og brogede fortid.
Forfatteren lar oss møte
et fargerikt persongalleri
fra de siste 1000 år.

Kr. 148,-

CAPPELEN

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 62

Neste nummer utgis 27. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. (02) 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 165,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 195,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

Jo mer lys – dess mer stemning!

COSTA BODA
Snowball

69,-

Galligani

Nedre Slottsgt. 25, tlf. 42 50 10
Stortingsgt. 22, tlf. 41 16 77

OLJELAMPE
- KERAMIKK

Mange farver

55,-

Lampeolje,
½ liter, lukt-
fri/sotfri

19⁵⁰

STAKE - TELYS

6⁵⁰
Pr. stk.

Telys, pakninger à 30 stk.
Norsk kvalitet

19⁵⁰

GOD JUL – GODT NYTT ÅR!

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider

Produksjon

VERKSTED:

Brannvaktvn. 5

Tlf. 15 34 82

Salg

UTSALG:

Grefsenvn. 105

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

Blikk på tiden

Maria

Et av de mer løfterike tegn på fremgang i de kirkelige enhetsbestrebelsene er den stadig økende interesse for Maria blant ikke-katolske kristne. Det spørres om ikke kvinnebevegelsen skal ha i hvert fall noe av æren for dette, siden det jo først og fremst er kvinneteologien som har rettet oppmerksomheten mot de kjønnslige aspekter ved frelsens overveiende maskuline husholdning. Innenfor protestantismen er der riktignok kvinnelige prester, men i selve troens forestillingsverden er det kvinnelige element så godt som fraværende. I den katolske tradisjon er det omvendt: Her er kvinneligheten solid til stede i dogmatikken, men fraværende ved alteret og på prekestolen. I begge tradisjoner har Maria-skikkelsen kunnet tjene som inspirasjon i arbeidet for større rom for kvinnen i troens og kirkens liv.

Mange protestanter tror stadig at vi *tilber* Maria, og at vi betrakter henne som et mer eller mindre guddommelig vesen. Det er ikke riktig. Også i den katolske kirke er det bare Gud som er gjenstand for tilbedelse. Når vi minnes og feirer Maria, skjer det i form av en takk til Gud, som utvalgte en ganske alminnelig ung pike til å bli Herrens mor. Maria står i forhold til Gud på samme plan som vi, og hennes kall er også vårt. Vi har så lett for å gjemme henne bak dogmenes abstrakter: den uplettede unnfangelse, bebudelsen, jomfrufødselen, opptagelsen — alle disse merkelapper som bare forblir merkelapper dersom vi ikke først og fremst ser Maria som et

menneske, en kvinne, en mor.

«Tror du på jomfrufødselen?» er et spørsmål de fleste av oss møter, enten fra ikke-kristne som vil teste våre åndsevner, eller fra medkristne som vil teste vår rett-troenhet. Selv har jeg ofte vært fristet til å svare: nei, jeg tror ikke på *jomfrufødselen*, jeg tror at Kristus ble født av jomfru Maria, jeg tror at hun fødte Guds Sønn og var hans mor. Noe annet sier hverken evangeliet eller trosbekjennelsen. Men det underlige er at mange kristne går omkring i maskulin selvtilfredshet og sier at de tror på jomfrufødselen, uten å ofre Maria en tanke. Hun er usynlig og anonym i deres kristne liv, hun er bare et slags råmateriale for visse guddommelige mirakler. Maria er, som så mange kvinner og mødre i menneskehetens historie, ofte blitt redusert til en sønneføderske, et passivt redskap i Guds allmektige hånd, en nødvendig forutsetning for at teologenes regnestykker skulle stemme så noenlunde.

Helt anderledes nær og menneskelig er evangelienes Maria. Det fortelles at hun var ung, og at hun i likhet med de fleste unge piker dengang var forlovet. Det berettes at hun ble forskrekket over engelens hilsen, det sies at hun undret seg. Det er et lite utsnitt av et *menneskeliv* evangeliet her bringer oss — i sedvanlig kortfattethet, for evangelistens poeng er jo ikke menneskelivet i seg selv, men det guddommelige lys som faller over dets jordiske trivialitet. Men gjennom de få ord får Maria likevel et ansikt; hun står oppreist, hun får en hilsen og en henvendelse, og meget avhenger av hennes svar. Det er Gud som banker på menneskehetens dør, det er Skaperen som søker sin elskede skapning. Menneskene hadde brukt sin frihet til å fjerne seg fra Gud; den gamle Adams ulydighet hadde gått dem i blodet.

Så forteller Skriften hvordan Gud utvalgte Abraham, vår far i troen, og hvordan han gjennom patriarker og profeter oppdro oss i

håpet om frelsen. Inntil han altså banker på en ung kvinnes dør, og ber henne om å bli Frelserens mor. Ikke et øyeblikk fratras Maria sin frihet, sin menneskelige verdighet. Menneskets vei til ulydighet gikk jo gjennom friheten, som ble misbrukt. Derfor måtte også veien tilbake til lydigheten og det nære gudsforhold gå gjennom et frit valg. Kjærligheten krever gjensidig frihet, frivillig valgt avhengighet såvel mellom mennesker, som mellom mennesker og Gud. Men Gud hadde elsket Maria, helt fra unnfangelsens øyeblikk. Hun var fylt av nåde, står det. Gud hadde forberedt henne på dette store øyeblikk, da hun i hele menneskehetens navn skulle si ja eller nei til å motta Frelseren. Og så uttale hun disse største, disse mest skjellnesvangre ord som noe menneske hadde uttalt, og det var ingen guddommelig mirakeldukke som talte, det var et medmenneske, en søster og mor: «Jeg er Herrens tjennerinne. Det skje meg som du har sagt.» Dermed var den gamle ulydighets forbannelse hevet, dermed lå veien åpen for Frelserens komme.

Det største ved Maria er hennes menneskelighet. Det er det at hun var et vanlig menneske, som vi. Et vi blinde for det, ser vi heller ikke hennes hellighet. Herren gjorde store ting mot henne, det er visst og sant, og vi har dogmer som sier noe om det. Men vi må ikke stirre oss så blinde på dogmene at Maria blir usynlig.

Jomfru Maria har et ansikt, en søsters og en mors ansikt. Der hun står med barnet i hendene, uttrykker hun den dypeste hemmelighet i vår tro: Gud har gitt seg selv menneskers hender, Gud er blitt menneske. Det er *vi* som står med barnet i våre hender. Maria kan lære oss noe om hvordan vi skal bære det, for det var hun som bar det først. Og så kan vi i kirken med hennes vise litt større aktelse for hennes utallige medsøstre. Vi er alle blitt båret inn i livet av en av dem.

Pater Hilarion